

**ПОСЛАНИЕТО НА СВ. ЕВТИМИЙ ТЪРНОВСКИ
ДО МОНАХ КИПРИАН
(РАН № 317)**

Невена Гавазова

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

**THE EPISTLE OF ST. EUTHYMIUS OF TARNOVO
TO MONK CYPRIAN
(RAS No. 317)**

Nevena Gavazova

St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo

Abstract: This publication is an introduction to a comprehensive study of the epistolary texts of St. Patriarch Euthymius. A source for the study of the epistle to Monk Cyprian is its edition in manuscript copy No. 317 at the Library of the Romanian Academy of Sciences, Bucharest (16th century, pp. 44–67), with variant readings in manuscript No. 61 at the Library of the Rila Monastery (according to E. Kalužniacki). The purpose of the research is to publish the text of a previously unpublished transcript, to establish the biblical metatext, and to outline the intertextual connections with the patristic literature, indicative of the theological erudition of the medieval scribe. The text of the epistle refers to a corpus of monastic readings, selected and confirmed in the practice of the Bulgarian Hesychast monastic community from Athos, Paroria and Tarnovgrad. The work contains an archeographic reference to the transcripts of the message and their distribution, as well as a brief review of scientific publications devoted to it.

Keywords: St. Patriarch Euthymius; epistle to Monk Cyprian; Tarnovo Literary School; medieval studies; manuscripts; edition.

Настоящата разработка е встъпителна към цялостно изследване на епистоларните текстове на св. Патриарх Евтимий. Източник за проучване на *Посланието до монах Киприан* е изданието му по преписа в ръкопис № 317 от Библиотеката на Румънската академия на науките, Букурещ, XVI в., л. 44–67 с разночетения по ръкопис № 61 от Библиотеката на Рилския манастир (по Е. Калужняцки). Целта на изследването е да се публикува текстът на неиздаден досега препис, да се установи библейският метатекст и да се очертаят

интертекстуалните връзки със светоотеческата литература, показателни за богословската ерудиция на средновековния книжовник. Текстът на посланието насочва към корпус от монашески четива, подбран и утвърден в практиката на българската исихастка монашеска общност от Атон, Парория и Търновград. Работата съдържа археографска справка за преписите на посланието и тяхното разпространение, както и кратък преглед на научни публикации, посветени на него.

Св. Патриарх Евтимий, Послание до монах Киприан, Търновска книжовна школа, медиевистика, преписи, издание.

В памет на проф. Паулина Бойчева

Публикуването на Евтимиевото *Послание до монах Киприан*¹ е продължение на дългогодишния филологически труд по събиране, систематизиране и изследване на писменото наследство на Търновската книжовна школа и в частност – съчиненията на св. Патриарх Евтимий. Основите са положени от създателите на Великотърновския университет с организирането на научна група за проучване на оригиналните творения на търновските писатели, за изследване на езика и стила на преводите от гръцки на български, дело на книжовници от XIV век. Дейността на научната група включва изработването на проект, концепция и методология за издаването на литературното наследство на търновските писатели. Резултатите от усилията на няколко поколения учени са сериозни проучвания и открития, които очертават мащабната картина на литературните и културните процеси от Късното българско средновековие. Възприех пряко изследователския опит на моите преподаватели и учители Пеньо Русев и Георги Димов, Георги Данчев и Ангел Давидов, Димитър Кенанов и Мария Спасова, Иван Харалампиев и Иван Добрев, Елена Коцева и Климентина Иванова.

Текстът на *Посланието до монах Киприан* се датира от някои изследователи в периода между 1371– 373/1374 г.², когато Евтимий е вече в Търновград,

¹ *Посланието до монах Киприан* е публикувано по преписа му в ръкопис № 317, *Патерик* от XVI в. (Mircea 2005: 63), съхраняван в ръкописния фонд на библиотеката на Румънската академия на науките (пълно описание вж. по-долу). *Посланието до монах Киприан*, както и двете *послания до Никодим* (основател на влашкия манастир Тисмана), са под формата на въпроси и отговори; *Посланието до угровлахийския митрополит Антим* е създадено по инициатива на Евтимий по повод на някои неканонични действия на влашките духовници. Траен е интересът към тези текстове като историко-документални паметници и литературни произведения, като извор на богат лингвистичен материал, като носител на актуални богословски идеи и обществени теми, намерили израз във всички сфери на късносредновековното изкуство.

² Иванова 1990: 290; Иванова 1992: 343; Кенанов 1999: 155. ИБСЛ 2008: 577 и цитираните там изследвания.

но преди да бъде удостоен с патриаршеския чин, а други го отнасят към времето наскоро след като Евтимий е ръкоположен за патриарх, когато Киприан е все още на Атон³. За Евтимий това са години на тежък труд в изпълнение на концепцията за цялостно богословско и литургическо обновление на богослужебната книжнина, на съставяне на правописно-езикови норми и прилагането им в реформата на книжовния старобългарски език от XIV век⁴.

Посланието съдържа отговори на конкретни запитвания относно богослужебната и монашеската практика: могат ли монасите да правят коленопреклонения в храма и в килиите си на Петдесетница и през дванадесетте дни между Рождество Христово и Богоявление; в кои случаи се допуска да се причастяват отшелниците със запасни дарове при отсъствие на свещеник. Тези отговори обаче, освен конкретна информация за живота на подвижниците исихасти, дават сведения за най-актуалните идеи на времето, отразени в християнското изкуство и оказали се творчески импулс за изграждане на концепцията за духовното израстване в средите на монашеските братства на Балканите. В този смисъл текстът, с оглед на неговата функционалност, има изключителна документална стойност, а като плод на оригинална творческа дейност кореспондира с най-значимите църковни въпроси и с тенденции в изкуството през епохата на Късното средновековие. Науката вече е оценила и високите художествени качества на *Посланието* – отговорите далеч надхвърлят формата и спецификата на средновековния епистоларен жанр: освен указанията по конкретни проблеми, свързани с точно време, място и повод, в текста присъства и поучително-тълкувателният елемент на проповедта, представящ Евтимий като ерудиран богослов, който познава отлично църковните норми и съвременните му религиозни практики. Тук се откриват белезите на богатия език на Евтимий, на неговия витиеват, емоционално-експресивен стил *плетение словес*⁵, характерни и за оригиналните му произведения. Тези особености са в унисон с концепцията на исихастката духовност за писаното слово като средство за изразяване на проявленията на благодатта в реалиите на човешкото битие и в личностното израстване. По своята същност този литературен пласт отразява най-актуалните богословски възгледи и засилената комуникативност на изкуствата с всички сфери на обществения живот на Балканите през втората поло-

---

³ Дончева-Панайотова 1981: 64–65; Данчев 1999: 9–18.

⁴ Според сведението у Григорий Цамблак Евтимий, усвоил духа и правилата на подвижническия живот в Теодосиевото исихастко духовно братство и в Атонските манастири, възприел от атонските книжовници принципите на богослужебната реформа, след завръщането си от Света гора (вероятно по повод смъртта на цар Иван Александър), донася „различни богатства от премъдрост и разум, които накупи като някой търговец, проявил способността си в далечни страни“ (Данчев, Дончева-Панайотова 1996: 159 / по превода в: Русев и др. 1971: 113–233. Старобългарският текст е по преписа *Тих. 631*, с. 175 (по фотосите в Бегунов 2005: 515).

⁵ Вж. подр. у Кенанов 2014: 271–272.

вина на XIV – нач. на XV в. Все още липсват конкретни проучвания, насочени към изясняването на характера на Евтимиевата теологическа мисъл⁶.

Цел на настоящата публикация е да се издаде текстът на *Посланието до монах Киприан* по преписа му в *РАН № 317 (РАНЗ17)*, XVI в., л. 44–67. Основните задачи включват: а) установяване на отпратките към библейските и светоотеческите текстове с оглед на личния духовен опит на подвижника Евтимий, споделен в оригиналните му съчинения; б) отчитане на диалога му с творчеството на негови съидейници, ученици и последователи. Такъв тип филологическа работа с текста е надеждна основа за неговото вярно тълкуване. Установяването на метатекста и интертекстуалните връзки⁷ разкрива ерудицията на средновековния книжовник и насочва към корпус от монашески четива, подбран и утвърден в практиката на българската исихастка монашеска общност на Света гора Атонска, в Парория и в Търновград. Библейските цитати са важен текстологичен маркер, който съдържа допълнителна информация за времето и мястото на възникване (*Спасова 2023: 7*) на произведението и за връзката му с паралелната на библейския превод редакция на текстовете от корпуса на каноничната литература. Опирайки се на принципа на разширяващото се познание, настоящото изследване е възможност за по-пълното изясняване на въпроси, свързани с личността и духовното наследство на св. Евтимий Търновски, както и за осмислянето на духа на епохата, оставил своя отпечатък върху културата и изкуството през следващите няколко века.

Възстановяването на книжовната и културно-историческата среда като условие и предпоставка за възникването на даден текст е утвърден подход в интердисциплинарната медиевистика⁸. Интерес представлява например реторизирането на епистолярния текст, който се оказва носител на мотиви, образи и теми, разгърнати в агиографските и ораторските произведения на Евтимий⁹. Създадената от него нормативна естетика се налага като авторитетна в творческите среди на исихастите. Тук прозира и църковно-политическата му програма чрез унифициране на богослужебната практика и въвеждане на единно изповядване на Православието да се постигне укрепване на държавността във времето

⁶ Този въпрос е предмет на друго изследване.

⁷ За понятията *метатекст* и *интертекст* вж. по-подробно у **Гавазова 2013а: 484**.

⁸ Въпросите, свързани с текстологията, по които вече има яснота в науката, не са предмет на това изследване.

⁹ Образът на пустинята, темата за придобиването на практическите добродетели, за безмълвието (разяснения и библиография вж. по-долу в бележките към текста), присъстват и в други оригинални произведения на св. Евтимий Търновски, както и в творчеството на Григорий Цамблак, патриарх Калист Константинополски, св. Киприан, митрополит Йоасаф Бдински и други книжовници исихасти – творческите връзки между тях отдавна са предмет на научни изследвания.

на изпитания и да се утвърди духовната основа за съхраняване на българската народност във вековете, през които е под чужда политическа и църковна власт.

Текстът на *Посланието до монах Киприан* е припознат и осмислен в книжовната традиция като поучителна проповед и свидетелства за големия престиж на Търновския патриарх, за неговата филологическа и теологическа подготовка, за компетентността му по църковните канони и социалните проблеми (Иванова 1990: 290). Ранен препис на посланието се съдържа в Рилския панегирик на Владислав Граматик от 1479 г., където са поместени и други Евтимиеви съчинения¹⁰. Три от посланията са включени в състава на този сборник, въпреки че не са свързани с празничния календар като останалите четива в него. Това се мотивира не само с омилетичния характер на посланията, от политиката за унифициране на църковните правила и норми в богослужебната практика в резултат на реформата, но и от процесите и тенденциите в литературата и изкуство за преосмисляне на тематиката и жанровото реструктуриране, наложено от новата историческа ситуация.

Посланието на св. Евтимий Търновски до монах Киприан е познато в над 20 пълни преписа (Иванова 1992: 344), най-ранните от които се датират към втората половина на XV век. Повечето от ръкописите съдържат само това произведение на Евтимий, но в някои от тях са включени по няколко текста от същия автор. Емил Калужняцки съобщава за 13 ръкописа, съдържащи преписи на *Посланието*, които той подрежда по локален принцип¹¹. Впоследствие са открити и други пълни преписи, които все още не са публикувани. Важен принос към текстологичната история на *Посланието* е списъкът с ръкописи, в които се намират подбрани извлечения и съкратени разновидности на текста – свидетелство за разпространението на Евтимиевото *Послание до монах Киприан* в руската ръкописна традиция¹² и използването му в монашеската практика като ръководство за исихастското подвижничество (Кенанов 1999: 157).

През 1882 г. Владимир Качановски публикува *Посланието до монах Киприан* по преписа на Владислав Граматик от 1479 г. (*Рилб1*), с. 146–147, наред с посланията до Никодим и Антим¹³. С началната фраза и бележките, оставени от Владислав Граматик и Неофит Рилски¹⁴, *Посланието* присъства в

---

¹⁰ *Житието на св. Иван Рилски* с продължението му, написано от Владислав Граматик, *Похвално слово за св. Константин и св. Елена*, *Похвално слово за св. великомъченица Неделя*, *Послание до Никодим Тисмански* и *Послание до митрополит Антим*.

¹¹ Калужняцки изброява най-напред атонските преписи, след това – българските и т.н. до Петербург и Русия (Калужняцки 2011: 73–88). Съвременната подредба на ръкописите по практически съображения е добре да следва хронологичния принцип.

¹² Ангелов 1972: 69–70; Кенанов 1988: 93–100; Кенанов 1999: 155–166.

¹³ Качановский 1882: 217–165 (цит. по Кенанов 1999: 155).

¹⁴ През 1876 г. монашеското братство на Рилския манастир публикува началото на текста на *Посланието* по *Рилския панегирик* на Владислав Граматик от 1479 г. (*Рилски 1879*).

обзора на П. А. Сирку – обобщение на изследванията и изданията на Евтимиевите текстове по ръкописа на Владислав Граматик (**Сирку 1901**). Критическо издание на текста по преписа му в *Рилб1* с пълна справка на обнародването му до началото на XX век през 1901 г. е осъществено от Емил Калужняцки¹⁵. Този фундаментален труд е преиздаден с предисловие, послесловие и приложения от Д. Кенанов (**Калужняцки 2011**), който прави и пълен обзор на изследванията върху *Посланието* (**Кенанов 1999**: 155–166).

Частичен превод на съвременен български език успоредно с оригиналния текст е публикуван от Б. Ангелов и М. Генов (**Ангелов, Генов 1922**: 507–511). Той се препечатва в следващите по време на издаване антологии и христоматии¹⁶. Превод на цялото *Послание* от Анна-Мария Тотоманова публикува Климентина Иванова¹⁷.

Настоящото издание на текста се осъществява по неизвестен за Е. Калужняцки препис от XVI в. в *Патерик* от ръкописния фонд на библиотеката на Румънската академия на науките, ръкопис *РАН317*, хартия, 316 листа 20x13, писан в Молдова с полууставно писмо, по 20, 21 и 16 реда на страница, среднобългарски правопис. Заглавията и инициалите са с червено мастило. *Посланието на Евтимий до монах Киприан* е поместено на листове 44r–67v¹⁸. Това е най-ранният от четирите непубликувани румънски преписа¹⁹. В полето има глоси, свързани със съдържанието на основния текст. Те са с практическа насоченост – ориентират четящия към важните места, на които трябва да се обърне внимание. Възприемателската оценка се чете в разширения наслов: чѣтѣтꙋ | же сѧ сїѣ въ наказанїѣ ѡбѡкъ. ꙗче же хѡтащїимъ | безмѣлвствѡвати :~ бл҃вї сѡ' (44a)²⁰. Регламентирането на монашеската практика²¹ от Евтимий чрез придържане към боговдъхновени източници изключва индивидуалния елемент и придава обективност на формулировките по църковни въпроси.

¹⁵ **Kalužniacki 1901**: *Посланието до монах Киприан* по преписа му в *Рилб1* е издаден с разночетения по седем преписа.

¹⁶ Напр. **Данчев, Дончева-Панайотова 1996**: 118–121.

¹⁷ Вж. **Иванова 1990**: 195–204.

¹⁸ Преписът е описан от Павлина Бойчева, посочен е от Йон Р. Мирча в справочника на славянските ръкописи, намиращи се на територията на Румъния (**Mircea 2005**: 63).

¹⁹ Фотоси на този препис от XVI в. са публикувани от Д. Кенанов като приложение към изданието на Е. Калужняцки. Основният препис, по който работя, както и още три румънски преписа, са открити от Павлина Бойчева, която дарява фотоси от тях на Д. Кенанов. Изказвам му искрената си признателност, че ми предостави снимки от *РАН317*.

²⁰ Тази добавка в наслова се чете в румънските и в някои от другите познати преписи (**Иванова 1990**: 290; **Кенанов 1999**: 157).

²¹ **Алмазов 1995**: 120. – цит. по **Кенанов 1999**: 156.

Това е основание текстът да се използва като сборник с монашески правила (Женанов 1999: 157). Някои от глосите обаче насочват и към друг аспект на неговото възприемане. Споделеният личен духовен опит, осмислен чрез светоотеческата традиция и в съгласие с тълкуванията на библейски цитати обяснява духовни състояния и е пряко свързан с личностното израстване на подвижниците. Индивидуалният подвиг в полето на духовната бран е значима и актуална тема в исихастките среди. Присъствието ѝ навсякъде в текста разкъсва рамката на епистолографията и *Посланието* придобива характер на омилетична творба, предназначена за индивидуално монашеско четиво (като част от индивидуалното правило).

Научно разчетеният текст на *Посланието* се печата документално: лист по лист, страница по страница, ред по ред. За икономия на място напечатаният текст се дава двустранно изравнен, като край на реда от ръкописа в печатния текст се отбелязва с една отвесна черта. Номерацията на листовете се дава в кръгли скоби, като след номера на листа с *a/b* се отбелязва лицевата и обратната му страна. Текстокритическият апарат съдържа разночетения към основния текст по *Рилб1* според изданието на Калужняцки²². Липса или пропуск в текста се дава със знак $\emptyset$; добавка – със знак +. Румънските преписи нямат съществени различия помежду си²³, затова незначителните отлики не се отразяват в критичния апарат. Установени са библейските цитати и се дават препратки към текстове от светоотеческата литература за преки заимствания, парафрази или алюзии. Подбрани фотоси от ръкописа, по който се издава *Посланието*, се публикуват като приложение, за да послужат при бъдещи изследвания на този текст.

(44a) блаженнаго²⁴ ѿвѣііа па/трі́арха трънѡвскаго, къ | кѹпріанѡу нѣкоемоу ѿноікѡ²⁵ сжцоу ёмоу пѡ ѡѡнѡ.²⁶ | просівшоу послати сѡ²⁷ ёмѡ | ѡ нѣкоі вѣщѣ тайны· и ѡ | стоиъ причѡщени. чѣтет' | же сѡ сїе въ наказаніе ѿноікѡ. паче же хѡтаціиъ | безмѡлвствовати²⁸ :~ блѡви сѡ²⁹

Сѡлѡ на ѡбрадоваль ёси | своиъ писаніемъ. и вѡщ'ішїи любви въспалиль ёси | пламень, дѡша бѡ бѡлюбезныі таковое дѣло по рѣ'інномоу. скончѡстѣ сѡ

²² Kalužniacki 1901: 225–239; Калужняцки 2011: 236 – 244. Номерацията на листовете в *Рилб1* се дава по Христова 1996: 104–105 (лл. 729a–733a / ψκκ–ψκς).

²³ Това е характерна особеност на румънските преписи – румънските книжовници кописти последователно в своята практика следват принципа за строго придържане към протографа.

²⁴ *Рилб1*, л. 729a – тогюжде.

²⁵ *Рилб1*, л. 729a – посланіе къ Купріанѡу мнихоу.

²⁶ *Рилб1*, л. 729a – живѡщѡу въ Свет'ки гор'кѣ ѡн'сц'ѣи; и – в *РАН317* ѡ.

²⁷ *Рилб1*, л. 729a – написати.

²⁸ *Рилб1*, л. 729a – нѣкыиъ цр(ъ)квныъ винахъ | ноуждныиъ и послати се тамо.

²⁹ Намира се в дясното поле и $\emptyset$ в *Рилб1*.

(44б) *Ѹчи мѸи въ слово твоѸ гл҃ше | ко҃гда оутѣшиши³⁰ ма.³¹ сп҃сеініе³² въ д҃ши, Ѹже ѿ словѸ поласа³³. Ѹже во йскати бж҃твыи³⁴ | законь и словеснжа поласж, | д҃шевныи назнаменаеть йскоусь³⁵, и Ѹже къ боу чл҃сто³⁶ | пристѣдѣніе. и сй' въ йскоуісѣ бывъ прр҃къ наказыоеть | на гл҃а. оупразните са и раззоумѣите іако азъ есмь бѣ³⁷. | нж и иліа³⁸ же прѣжде и іоаннъ³⁹, | сеімоу послѣдоваша законѸ. | и Ѹвъ оубо въ карміици безмл҃вїа прохощааше пѸвї | бви себе присвоава⁴⁰. Ѹв же (45а) въ поустыіни прѣвѣваа д҃аже до дне явлєніа своѸго⁴¹ Ѹже | къ іілю, га сп҃оби са кр҃тити, и видѣнію ст҃го и покл҃анѣемаго д҃ха въ пѸвї голжвїни. и бж҃твнаго съ | нвсе оуслыша гл҃са, съ Ѹ | снъ мѸи възлюбєныи Ѹ не' | же бл҃гозвѸлї, того послѣшаите⁴². Сїа поустыіни дарованїа. Сїа поустыіни | плѸди. Сїа не тѣмь тѣчїа | поустыіна дарованж и въл҃сѣ иже по тѣ' стѸпа' проїз|волѣаши' хѸдїти. поустыіни безмл҃вїю лїти⁴³. поу(45б)стыіни, постоу оучителница⁴⁴. безмл҃вїе и пѸ, д҃хѸвнаа съпр҃жа. лѣствїца | на нвса възвѸдѣши. пж' | непрѣл҃стныи къ боу. и⁴⁵ | верїгами⁴⁶ бл҃госъчетанна. | безмл҃вїе и пѸ, чїстотѣ | хѸдатѸе. цѣломждрїа оу'чїтеле. на врагы Ѹржжїе |*

³⁰ Рилб1, л. 729а – оутѣшнїни.

³¹ Пс. 118:82.

³² Рилб1, л. 729а – оутѣшенїе.

³³ Рилб1, л. 729а + Ѹст(ь).

³⁴ Рилб1, л. 729а – вож(ь)ствный.

³⁵ Рилб1, л. 729а – оупѣхъ.

³⁶ Рилб1, л. 729а – чл҃сто Ѹ.

³⁷ Пс. 45:11.

³⁸ По 3 Цар. 18:36.

³⁹ Мат. 3:1–3; Марк. 1:2–8; Лука 3:2–18; Иоан 1:6–7, 15–28.

⁴⁰ Рилб1, л. 226а – оусвоавае (вж. 3 Цар. 18:42).

⁴¹ Рилб1, л. 226а – е҃го.

⁴² Мат. 3: 13–17; Марк. 1:9–11; Лука 3: 21–22; Иоан 1: 29–34.

⁴³ За източника на израза „пустинята е майка на безмл҃вието“ вж. у **Кенанов 2007**: 87–89. Авторът на статията открива първообраза на израза, използван от св. Патриарх Евтимий в посланието му до монах Киприан, у св. Йоан Златоуст и блаж. Симеон Метафраст (**Кенанов 1997**: 156–157; **Кенанов 1999**: 156). В руската ръкописна традиция се правят извлечения от Евтимиевата възхвала на пустинята (**Кенанов 1999**: 161). Отделно, в приложение, Д. Кенанов публикува цялото слово по преписа му в РНБ – С. Петербург, сб. на Погодин, № 1934. Сборник слова и жития, първата половина на XVI век, л. 2236–2266, където цитатът от св. Нил е по РНБ, сб. на Ал. Гилфердинг, № 47, Сборник, XIV в., л. 130а (**Кенанов 1999**: 297–300).

⁴⁴ Възхвала на пустинята у св. Евтимий Търновски, Григорий Цамблак и др. във връзка *Лествицата* на св. Йоан Синайски вж. у **Гавазова 2013**: 173–175; **Гавазова 2013б**: 598–599, 608.

⁴⁵ Рилб1, л. 729а – Ѹ и.

⁴⁶ Рилб1, л. 729а – верига.

неповорѣно⁴⁷. Стагъпъ крѣпокъ ѿ лица вражіа. ѿже | сѣа оуѣсрѣдно прохѣдѣици.
| довро течѣніе тѣкжтъ⁴⁸. и⁴⁹ царскыи шѣствоужѣ пжтѣ⁵⁰. | стѣрѣти оуѣтолѣжѣ. дѣшж
къ | вѣсѣтѣ вѣпѣрѣжѣ. вѣсѣ бѣи(46а)важтъ дѣвни. вѣсѣ пристѣжѣпни. вѣсѣ вѣ
ѣчѣю красни.⁵¹ | вѣсѣ во цѣрѣ и гѣ ѿ вѣсѣж вѣзлѣблѣше дѣшж, вѣзлѣблѣни сѣтѣ
ѿ нѣго⁵². и аще что прѣсѣ вѣ ѿма ѣго, ѡбѣлно тѣкѣ | дароуѣтѣ, по нелѣжномоу тогѣго
ѡбѣтѣованію⁵³.

нж понѣже своѣ на оуѣбѣдиль ѣси писаніе писати к тѣвѣ ѡ мнѣциѣи сѣ
многѣ недооуѣмѣнѣны, бѣви оуѣво и намѣ годѣ | вѣ. бѣжѣни бѣ рѣ испѣтѣжѣи
сѣкѣнѣа ѣго, вѣсѣ сѣцѣ | вѣзѣшѣж ѣго⁵⁴. ѿма же твоѣ | вѣпрошеніе ѡбразѣ сѣцевѣ⁵⁵.

(46б) вѣпрѣ⁵⁶ Мнго рѣчѣюу оуѣво⁵⁷ вѣ на мѣсто приѣмшоу. и ѡвѣ оуѣво |
гѣлѣ. іако метаніа⁵⁸ нѣ ни | вѣ цѣрѣви нѣжѣ вѣ келѣа вѣ | всѣи стѣтѣи пѣтѣдѣсѣтѣ-
ници⁵⁹. нѣжѣ вѣ двѣнадѣсѣти⁶⁰ хѣва рѣжѣства дѣнѣ. ѡвѣ же | вѣ цѣрѣви не вѣти
гѣлѣи тѣкѣмо, вѣ келѣа же и ѡсѣбѣ нелѣзвѣрѣанно вѣвати. вѣ сѣ | оуѣво и сѣцевѣ
на недооуѣмѣнѣи. Молимѣ тѣ⁶¹ аще | годѣ ѣ писаніемѣ просѣкѣтити на, и мѣлѣвж
прѣрѣкѣнѣа ѡгнѣти.

ѡвѣ⁶² Сѣтѣи | сѣвѣорѣнѣи⁶³ апѣлѣстѣи цѣрѣви (47а) прѣжде разлѣчнѣи
ѣрѣтѣицьскыи ѡвоуѣрѣваемѣ | вѣтѣры⁶⁴, вѣ дѣистѣвнаа іакоже хѣтѣше ѡ сѣвѣ

⁴⁷ Изразѣт отпраца към книгата *Лествица* на св. Йоан Синайски, където е формулирана тази светоотеческа мисъл, възхождаща към творенията на св. Йоан Златоуст и св. Василий Велики. Среца се и на други места в оригиналното творчество на св. Патриарх Евтимий (Гавазова 2013: 175–177; Гавазова 2013б: 598–599, 608–609).

⁴⁸ 2 Тим. 4:7; *Лествица* 1996: 182 (26: 208).

⁴⁹ *Рилб1*, л. 2266 – ѡ и.

⁵⁰ За небесния пътник, който върви по царския път – *Лествица* 1996: 229 (*Слово към пастиря*, гл. 15).

⁵¹ За силата на любовта, която въздига душата и я прави прекрасна в очите на всички – *Лествица* 1996: 228 (*Слово към пастиря*, гл. 15).

⁵² Второз. 6:5, 10:12, 11:13, 30:9–10; Иисус Навин 22:5 вр. Мат. 22:37; Марк 12:30; Лука 10:27; Иоан 14:23, 15:9.

⁵³ По Марк. 11:24; Иоан 15:7.

⁵⁴ Пс. 118:2.

⁵⁵ *Рилб1*, л. 7296 – вѣпрос. Имѣашѣ оуѣво твоѣ вѣпрошеніе ѡбразѣ сѣцевѣ.

⁵⁶ *РАН317* – вѣпрѣ се намира на л. 46б срещу първия ред в лявото поле.

⁵⁷ *Рилб1*, л. 7296 – Мнгоуѣ прѣрѣкѣнѣю.

⁵⁸ *Рилб1*, л. 7296 – ѡтноуѣдѣ поклѣна.

⁵⁹ *Рилб1*, л. 7296 – нѣтѣници.

⁶⁰ *Рилб1*, л. 7296 – вѣтѣтихѣ.

⁶¹ *Рилб1*, л. 7296 – молимѣ.

⁶² *РАН317* – на л. 46б срещу последните два реда в лявото поле.

⁶³ *Рилб1*, л. 7296 + и.

⁶⁴ По Ефес. 4:14. Вж. и 2 Петр. 2:1–3.

кѣждо творѣше. ѣдино тѣлѣж ѡ правдѣ и догматѣ⁶⁵ | ѣмѣше тѣцѣаніе. въ полстѣ
же и колѣнопоклоненіи въ цркви илѣ въ келіа, іакоже кѣждо оуспрѣствовѣаше,
творѣше въ слѣвж | бжж. и ѡвѣ оубо, на нѣо | ржцѣ протѣженѣ ѣмѣж, | въса
прѣпровождѣаше нѡщѣ. ѡвѣ же въ колѣнопрѣклоненіи, ѣнь, крѣтоѡбра(47б)зно тѣ
протѣзаѣ бѣше | въса прѣхѡдаши нѡщѣ.⁶⁶ | прѡсто въсѣ кѣждо по мнѣнѣюмоу са
ѣмоу творѣше. послѣже же іако хѣвож | блгодѣтѣж ѣресѣ до концѣ | бѣз вѣсти бѣ-
вше. ѣзвѡли | са стѣмоу и поклонѣемоумоу бжтвенномуу дхѡу, въ | стѣмѣ въдѣхнѣти
ѡца⁶⁷. | и тѣми въселѣнѣж въса | блгозаконіемѣ просвѣтити. и прѣдѣлѣ ѣстин-
ными оутврѣдити же и оукрѣпити. тѣмѣже и⁶⁸ бжтвнаа | ннѣ цркви на камени
вѣрѣ (48а) оутврѣжденна⁶⁹, іакоже | црѣца прѣстоитѣ одѣанѣна и прѣоукрѣшенна. въ
| рѣснѣ златѣ и рѣзѣ позлатѣенѣ, въ различнии глѣ долбродѣтѣлѣ велѣглѣснѣише
трѡжѣ възыѣваши⁷⁰. | прѣидѣте чѣда послоушанѣте мене. страхоу гнѣю наоучѣ-
вы⁷¹. Сѣго радѣ любѣ | гѣ вратѣ сѣѡнѣ пѣче въсѣ сѣлѣз іакѡвѣ⁷². тѣмѣже и соломоу⁷³
въ пѣснѣ сѣце нѣкако | ѡ цркви назнаменѣ рѣкъ. | мнѡгы дѣщера стѣжѣшѣ | сѣлы.⁷³
тѣ же прѣспѣла ѣси (48б) и прѣвъзнѣ са пѣче въсѣ⁷⁴ и⁷⁵ | стѣиѣ же⁷⁶ въселѣн-
скѣ съборѡ | дхѡ стѣмѣ пѡвѣжѣми іакѡ | прѣжѣ речѣ са⁷⁷ събрѣвши са. | въсѣкѣж
нечѣстѡтѣж и лѣнаа | и тоужѣда велѣнѣа злослѣвниѣ | далѣче ѡ цркѣ ѡгнаша, и |
бѣ вѣсти сътворѣша. правослѣвнаа же велѣнѣа насѣлѣдиша, и оутврѣдиша. и салмо-
чѣнѣа дѣанѣа, іаже ѡ своѣж вѡла начинѣемаа іако вѣрѣдѡвна и прѣлѣсти подѣтна, | ѡ
цркѣ ѡсѣкѡша. царскѣ | же пжтѣ въсѣ шѣствѡвати | прѣдѣша, ѣ⁷⁸ не оуклѣнѣти⁷⁹
(49а) на дѣсно же и на лѣво⁷⁹. и сѣ ннѣ | вѣа іакѡ фѣниѣзѣ цѣвтѣ цркви, | и іако кѣдрѣ
ѣже въ лѣванѣ⁸⁰. | тѣмѣже и прѣмѣдрѣми тѣж полхѣлѣтѣ глѣ. Сѣ ѣси добрѣ искрѣнѣ

⁶⁵ Рилб1, л. 729б – правниѣх догматѡх.

⁶⁶ Рилб1, л. 729б + и.

⁶⁷ Вж. 1 Кор. 2:13.

⁶⁸ Рилб1, л. 729б – ѡ и.

⁶⁹ По Мат. 16:18; 1 Петр. 2:4-5 вр. Мат. 21:42; Марк 12:10; Лука 20:17; Деян. 4:11; Ефес. 2:20.

⁷⁰ По Пс. 44:10. За образа на Христовата Црква във връзка с темата за иконите вж. и в др. съчиненія на св. Евтимий Търновски и у Григорий Цамблѣк.

⁷¹ Пс. 33:12.

⁷² Пс. 86:2.

⁷³ Рилб1, л. 729б + мнѡгы стѣжѣше богатѣство.

⁷⁴ По Притчи 31:29.

⁷⁵ Рилб1, л. 729б – ѡ и.

⁷⁶ Рилб1, л. 729б – во и вместо же.

⁷⁷ Рилб1, л. 729б – прѣдрече сѣ.

⁷⁸ Рилб1, л. 730а – и вместо ѣ.

⁷⁹ По 4 Царства 22:2.

⁸⁰ По Пс. 91:13.

мо̀д сѣ ѣси добра, и | порока нѣ́ въ тебѣ́⁸¹. Сї̀дъ въ сѣ́хъ ѣзвѣ́стно вѣ́дѣи стѣи | сѣ́мыи стѣворъ въ селѣ́нскѣи. | въ прѣ́сло́вїи бжѣ́твнѣи своѣ́ | прѣ́виль на конци́ сї́це нѣ́ како рѣ́. ѣзложѣ́наа въ сѣ́хъ | ѿ стѣ́и трѣ́бъ дѣ́а въ сѣ́хъ вѣ́дѣи а́ль. и ѣ́же ѿ стѣ́и вѣ́ селѣ́нскѣ́ стѣворъ, и помѣ́стнѣ́и стѣ́вращѣ́иим сѣ́ ѿ (49б)зложѣ́ни такѣ́вѣ́ запѣ́вѣ́данїи, и ѣ́нѣ́ стѣ́и ѿцѣ́ наші́. | ѿ ѣ́диногѣ́ бо вѣ́сѣ́ и то́гождѣ́ дѣ́а ѿзрѣ́ни бѣ́вше. | повелѣ́ше ѣ́же на по́лсѣ́.⁸² | ѣ́же о́убо проклѣ́тїю прѣ́дѣ́аша, и мѣ́ проклѣ́наемъ. | и ѣ́же ѣ́зврѣ́гоша⁸³, и мѣ́ | ѣ́звѣ́таемъ. и ѣ́же ѿлѣ́чиша⁸⁴, и мѣ́ ѿлѣ́чаемъ. | и ѣ́же запрѣ́ченїю прѣ́дѣ́аша, и мѣ́ такѣ́вѣ́ прѣ́дѣ́аемъ.⁸⁵ Сї́мже послѣ́доуа⁸⁶ | ѣ́нлогїе́ па́па а́лѣ́ксандрї́нскѣ́и глѣ́ть. а́ще кто ѿ о́убо годнѣ́ бѣ́гонѣ́нѣ́ ѿцѣ́емъ (50а) поклѣ́бнѣ́тъ что́, не к то́моу сѣ́мотрѣ́нїе то́ нари́цае́, нѣ́ прѣ́стѣ́плѣ́нїе. и прѣ́данїе вѣ́дѣ́нїю, и къ | боу не⁸⁷ нечѣ́стїе.⁸⁸ Сї́м о́убо сї́це ѣ́мащї́ не до́итъ | комоу ѣ́же нѣ́когда́ по | постѣ́мотрѣ́нїю⁸⁹, ѿ ѣ́диногѣ́ и́ли ѿ⁹⁰ о́убо и́ли трї́е о́убо и стѣ́крѣ́вѣ́нѣ́ стѣ́дѣ́лїнаа, въ о́бщїнѣ́ прїе́матїи. и́во мнѣ́гы по сѣ́мотрѣ́нїю и́ли по невѣ́дѣ́нїю⁹¹ | простѣ́тѣ́ мнѣ́гѣ́ ѿвѣ́рѣ́таемъ стѣ́дѣ́лавшѣ́⁹² въ бжѣ́ствнѣ́и писанїи. нѣ́ ника́(50б)ко⁹³ по то́ стѣ́и ѿцѣ́и въ о́бщїнѣ́⁹⁴ прѣ́дѣ́аша. нѣ́ та́ко не | позо́вѣ́ща послѣ́же сї́дъ ѿлѣ́кѣ́ша⁹⁵. и⁹⁶ зрї́ и младе́нца | стѣ́сѣ́щѣ́а млѣ́ко вѣ́лми | по́зоуѣ́ми. въ мѣ́жа же стѣ́връѣ́шена до́спѣ́вшѣ́ не к | то́моу. нѣ́ стѣ́прѣ́тївѣ́нѣ́ | па́че, и гнѣ́шааща сѣ́ и | вѣ́глашѣ́⁹⁷. не тѣ́чїи же, | нѣ́ и дрѣ́внѣ́и ѿнѣ́ за́конѣ́⁹⁸, | на по́лсѣ́ ѡ́убо дѣ́е́ дарѣ́ванъ | вѣ́ше. прїше́-

⁸¹ Песен 4:7.

⁸² Рилб1, л. 730а + и.

⁸³ Рилб1, л. 730а – ѣзврѣженїю.

⁸⁴ Рилб1, л. 730а – ѿтлоученїю.

⁸⁵ Из Решенията на Седмия вселенски събор (Никея, 787 г.) против иконоборческата ерес. Правила на св. Православна църква с тълкуванията им. Т. 2. С., 1913, 419. Тук и по-нататък цитирам по **Иванова 1990: 291**.

⁸⁶ Рилб1, л. 730а + и.

⁸⁷ Рилб1, л. 730а – ѡ не.

⁸⁸ Неидентифициран цитат от архиеп. Евлогий Александрийски (570–608) (по **Иванова 1990: 291**).

⁸⁹ Рилб1, л. 730а – сѣмотрѣнїю.

⁹⁰ Рилб1, л. 730а – ѡ ѿ.

⁹¹ Рилб1, л. 730а + и.

⁹² Рилб1, л. 730а – стѣдѣлавше.

⁹³ Рилб1, л. 730а – никакоже.

⁹⁴ Рилб1, л. 730а + та.

⁹⁵ Вж. 3 Иоан 1:9–11; 1 Кор. 1:10–11–12. Евтимий вероятно визира и проти-воеретическите събори.

⁹⁶ Рилб1, л. 730а – и вместо иѡ.

⁹⁷ Евр. 5:13–14. Рилб1, л. 730а – ѡтѣвѣгающе.

⁹⁸ Изх. 20: 1–17.

ши же истинѣ сѣнь ѿринѣта бы⁹⁹. Си¹⁰⁰ | и здѣ не дойти ко мѣ їже нѣкога по сѣмотренію выв'(51a)шаа їакѣ прѣрекохѣ, въ срѣдѣ приводити. нѣ послѣдовати истинный прѣданиѣ и оуставѣ стѣи и бѣгоносны ѿць. Глѣть бо ѣ го | събора правиль¹⁰¹ ѣ въ нѣлѣ | не прѣкланѣти колѣноу, | ѿ бѣгоносны ѿць правилнѣ прѣлѣхѣ, Хѣ почитаѣше въскрѣсеніе¹⁰². їакѣ оубо да | не невѣмы, їавестѣвное сѣго съблюденіе їавѣ вѣрныи | оустраѣе. їакѣ да по їже | въ вѣрѣ сѣтныи сѣценныи къ | ѿлтарю въходоу по дрѣжжѣшомѣ ѿвычаю, никѣмѣже (51б) колѣноу прѣкланѣти далѣе до оутрѣнѣго нѣлнаго | вѣра. въ нѣмѣже по вѣрнѣ въхѣдѣ, пакы колѣнѣ прѣкланѣѣще, сѣце молитвы | гѣи принѣси. спса бѣ нашѣ | въстанію прѣдѣтечѣ ѣже | по сѣвотѣ нѣощѣ прѣвѣмѣлаще, пѣніе ѿ сѣдоу дѣховное начинаѣ, на свѣтъ ѿ | тѣмѣ празникѣ прѣвѣдѣлаще. їакѣже ѿ сѣго въ свѣрѣшенѣ ноши и дѣни, трѣжѣствовати намѣ въскрѣсеніе. |

'И вѣтвыи¹⁰³ же и великыи валсиліе, къ амфилохіон ѣко(52a)нискомѣ епѣс¹⁰⁴ ѿ сѣ' тенкочѣстнѣ пише. Сѣ же любовѣтрудоу са, много оустѣствовавѣ ѿвѣраше. и тако | їскомоу ѿпасно навѣикнѣ разрѣшеніе. Мѣ же | їакѣ да не въ длѣготѣ проѣтагнѣ слово, въ краѣцѣ їскомоу подѣе ѿвѣтолѣаніе ѿ моуѣсѣва вины | пріѣмше законоположеніа. | въ сѣи бо сѣмици шѣсть | прѣлѣхѣ дѣлати дѣни. сѣлѣботѣ же въ оупокѣеніе пріѣмѣти едѣнѣ не тѣчѣѣ же, | нѣ и въ сѣмон живѣотномѣ (52б) тогда въ оупокѣеніе быти. їакѣ да и рабѣ твои рѣ и поїаїременикъ твои¹⁰⁵ въ оупѣеніи | вѣдѣ. ¹⁰⁶Ѣма въ зѣмыи¹⁰⁷ почѣи | вѣ ѿ въсѣхѣ дѣлѣ свои ѣхѣже начѣтъ, сѣмоѣ блѣви чѣсло. ¹⁰⁸Нѣлныи же ѿсмыи | дѣнѣ въскрѣсеніа носить ѿвѣра. истиннѣ їже пѣче рѣ, | ѣсма и вѣща вѣка въ ѿвѣраженіе, ѣвразоуѣ. тѣже ѿ | ѣно въспомянѣни не дои | не радѣти. їакѣ¹⁰⁹ чѣстныи тѣго въспомяніе въ їскѣсѣ | вѣбныи ѿнѣ блѣгѣ бождѣ. нѣ¹¹⁰ | въсѣ и тѣница. ѣного вѣка (53a) ѿвѣра їма. въ нѣмѣже прѣсти | стѣѣще въ мѣтѣвѣ. блѣгѣдѣреніа и

⁹⁹ Мат. 5:17; Евр. 10:9. Старозаветните събития предизобразяват новозаветните състояния.

¹⁰⁰ Рилб1, л. 730а – Сице.

¹⁰¹ Рилб1, л. 730а – ѣ.

¹⁰² Правила на св. Православна църква с тълкуванията им. Т. 2. С., 1913. 362–363 (по Иванова 1990: 291).

¹⁰³ Рилб1, л. 730а – бож(ь)ствный.

¹⁰⁴ Послание на св. Василий Велики до еп. Амфилохий Иконийски, гл. 27. Цитирано по коментара на Валсамон към 90. правило на Шестия вселенски събор. – В: Правила на св. православна църква..., 364. Вж. и: Творения иже во Святых Отца нашего Василия Великого, архиепископа Кесарии Кападокийския. Т. 7. М., 1892, 10 (по Иванова 1990: 291).

¹⁰⁵ Рилб1, л. 730а – ѣ.

¹⁰⁶ По Изх. 20:10; Второз. 5:14.

¹⁰⁷ Рилб1, л. 730б – седмый.

¹⁰⁸ По Бит. 2:2–3.

¹⁰⁹ Рилб1, л. 730б + да.

¹¹⁰ Рилб1, л. 730б + и.

славослѡвіа въсєсілномонъ въсїлаѡ бѡу. прѣпрѣщающе нашъ оумъ ѡ здєшнї | къ талошнїи¹¹¹. поклони же¹¹² | и колѣнопрѣклонєніа, падєніа и въстанїа пропїсѡвѣ ѡбра-
пáдохѡ бо рá | прѣстѣплєніа¹¹³, въстахѡ | же съ хнь въскрєсєніа радї.¹¹⁴ | ꙗко да не въ
завєнїе прїидѡ нашї съгрѣшєніѡ, члїстаа поклонєніа на зємла | твѡрїи. въстажщє¹¹⁵
пакы, | въскрєніа и въстанїа ѡ грѣ(536)ха назнаменєѡ ѡбра. ꙗво поклѡ', сѣтованїа
сѣ ѡбра. сѣ | рá нѣкыи ѡ старѣ¹¹⁶ рѣ ѡ стѣи нї | ци. и¹¹⁷ сты постѣ. ꙗко прѣдвєрїе ѣ
вѣны блгъ въсєчєстныи | по¹¹⁸. ꙗво ѡсма вѣка ѡбра сѣ | сѣмь пáдєсáтница сѣмиць.¹¹⁹
| въ нїже не прѣкланати колѣнѡ лѣпо ѣ. нї постїти нїже | злѡстврати ꙗко възакони.
| ѣдї же и минїт сá быти днь | въсє врѣмá ѡно пѡвїю | вѣка ѡно, нѣ во оутро илї |
вѣрь видѣти. и сѣ бѡ прѣкланѡ рѣ назнаменєѡ лѣка | рѣ вънегда скончати сá дню (54a) н
тници.¹²⁰ не спѡбивъ днї¹²¹ | нарєци въѡбразителны | нѣ тѣчїа ѣдї днь. Сѣ ꙗвлєнно
тебѣ покáза сá, ꙗко¹²² | въсѣкѣж нѣла въсєго лѣта. | и въ всá нї не дѡйтѣ¹²³ же колѣноу
прѣкланѣти, нїже пѡстїти. ѡвачє ѡзвѣщєніа рá | бѡлшаго¹²⁴ и сѣ прилѡжимь.¹²⁵ |
Понѣже нѣцїи сѣ в нѣла колѣнѣ прѣкланѣжщє. и въ | днѣ нї тницѣ, ѡ ѣже въсѣ | и¹²⁶
въ всѣ прїшєствїе¹²⁷ съхрãнѣти. оугѡдно бы стїи събѡрѡ стѡжщє мѡтвы възãлти
бѡу¹²⁸. Нѣ и стїи епїфá(54б)нїе¹²⁹ въ панарї, въ ѣже ѡ вѣлрѣ слѡвѣ сїце глѣ'.
ꙗко въ днѣ | нї тницѣ. нѣ ни пѡста, нї | колѣнопрѣкланѣнїа¹³⁰. И | велїкыи¹³¹ ѡ

¹¹¹ По 91. правило на св. Василий Велики (по **Иванова 1990**: 291).

¹¹² РАНЗ17 – срещу този и следващия ред в дясното поле скорописна глоса: ѡ
рá' ѡзвѣно.

¹¹³ Бит. 3.

¹¹⁴ 2 Кор. 5:15, 17. Рилб1, л. 230 + и.

¹¹⁵ Рилб1, л. 730б + же.

¹¹⁶ Св. Иоан Лествичник.

¹¹⁷ Рилб1, л. 730б + о.

¹¹⁸ Лествица 1996: 106 (14:33).

¹¹⁹ РАНЗ17 – срещу този ред в лявото поле скорописна глоса: сѣ^{Am} сѣмїи^h.

¹²⁰ Деян 2:1.

¹²¹ РАНЗ17 – срещу този ред в дясното поле скорописна глоса: нї тнїи^h.

¹²² Рилб1, л. 731а + въ.

¹²³ Рилб1, л. 731а + ни.

¹²⁴ Рилб1, л. 731а – волшаго радї.

¹²⁵ Рилб1, л. 731а + Нїкейскаго пръвѣго събора правило к̄.

¹²⁶ Рилб1, л. 731а – и ѡ.

¹²⁷ Рилб1, л. 731а – прїшѣстви.

¹²⁸ Правила на св. Православна църква с тълкуванията им. Т. 1. С., 1913, 358–
359 (по **Иванова 1990**: 291).

¹²⁹ Св. Епифаний Кипърски (ок. 310/320 – 403).

¹³⁰ Вж. в: РГ, 42, 2, col. 828 (по **Иванова 1990**: 291). Рилб1, л. 231 – колѣнно-
поклонєнїа.

¹³¹ Рилб1, л. 731а + же.

постникъ¹³² сѣнце глѣ, ꙗко въса̀ сѣботы и́ | нѣла, и́ гóспòскыа прѣаникы· и́ вѣ́ днѣи по рòжѣства х́ва¹³³ | пòбнѣ и́ ажѣ по пàсцѣ днѣи дàлже до въсѣ́ стѣи, не прѣклàнѣти колѣна въ мѣтвѣ нѣж | тѣчѣж прòсто поклонѣнѣа | твòрити повѣсѣмъ¹³⁴

въпрòд¹³⁵ Палкы же въпросѣль еси· понѣ́ | въ поустыни стѣнишаго мѣста сѣго живѣще, сълоучи (55а) сѣ грѣ ради нàшѣи и́ азгычьское вòдрѣжанѣе нà òкрѣжати. сѣж ради вины¹³⁶ нѣдовѣдомѣ ради съвѣтѣа, | мнòси вѣ́ сѣенникъ стòе | възѣше причашѣнѣе оу́ сѣбе | въ свой храни кѣлѣа. нѣжѣи | оу́бо нѣкòтòрои ненадежѣнѣ | сълоучыши сѣ. и́ сѣенникъ | не сѣщон кàко дрѣзжати | сѣѣе причастѣти сѣ. нѣ | сѣенници сѣще нѣжѣ дѣа̀кони. нѣ вѣнѣ́ причастничества сàнь и́маше. и́ ò сѣ́ мòлѣи просвѣтити сѣ мыслѣа, | не тѣчѣа же, нѣж и́ и́наа ели(55б)ка вѣ́ твоа¹³⁷ стòсть мòгжша | нà ползевѣти и́ нàша ꙗко | вѣ́ сѣна възвòудити грѣвò, прòшенѣа сѣовити·

вѣ́¹³⁸ Въпрòшенѣе сѣ, мнòга трѣвòуеть | вòпасѣнѣа. не вò вѣ́си рàвнѣ | ражѣнѣе и́мѣ. мнòгы | бò азъ и́ слышѣ и́ видѣ. вѣнож сѣдѣнѣа поустыннаго, съвѣрнѣа цр̀квнаго сѣбе | вѣсѣкшж· и́ òви въ прѣклàлѣсти рàзлѣчныа сѣбе вѣрѣнжшѣа дроу́зи же рàздори | чр̀ѣ òвѣчаа въвѣдошѣа цр̀ккви· и́ мнòв̀ съвѣлазжнѣше, | кѣ вѣчнои сѣбе вѣслашѣа (56а) мѣцѣ. пòвѣе же въсѣ́комъ¹³⁹ | мнѣхоу¹⁴⁰ прѣвѣванѣе, свòа | сѣгрѣшенѣа прѣ совòж прòно | и́мѣти. и́ тѣщати сѣ съ вѣсѣ́ вòпàствò цр̀квныа хранилѣти оу́стави и́ прѣдàнѣа, аще¹⁴¹ | вѣ́ мѣрь разоу́мò прѣвъсхòдѣ. | и́вò ò цр̀кòвныи оу́стàвò тѣинко нѣкàкò прòрк прѣназнàлѣна рѣ́ · пòстàвы и́ въ вѣкы́ | вѣ́ка· пòвелѣнѣе пòложѣ и́ | не мнòмòдѣ¹⁴². и́ а̀плѣ аще | к̀то рѣче назгыдаеть нà òсно̀вàни сѣ́ · зл̀то· ср̀бѣро· др̀вѣа· сѣно, и́ прòчаа, в̀гнь и́скоу́сѣ сѣа. и́ е́гòже дѣло (56б) аще прѣвѣдѣ, мѣдòж прѣи́лѣ · а́ е́гòже дѣло аще сѣгòри, | òтѣщѣтѣт сѣ сѣ́ же сп̀сѣт сѣ, | нѣж тàко ꙗкò в̀гнѣ¹⁴³. Сѣго рà́ | не дòйтъ кòмоу̀ нѣрадѣти | сѣта съвѣрнѣа, цѣлѣ сѣщѣ | и́ кр̀пкоу̀ разоу́мѣ · нѣжѣ | сѣенника вѣ́лѣа · нѣж сѣ въсѣ́лѣцѣ сѣѣрѣнѣемъ прѣхòдити, | и́ нàслàждати сѣ стр̀ашныи и́ | вѣсѣ́мòтны¹⁴⁴ и́ вѣжтвны́ тàинь, вòжши сѣ вòзà-

¹³² Преп. Йоан IV Постник, Константинопольски патриарх от 582 до 595 г.

¹³³ Рилб1, л. 731а – Христова рождества.

¹³⁴ Св. Йоан Постник. За изповядващите се. – Вж. подр. у Цибранска-Костова 2010: 52–60.

¹³⁵ РАНЗ17 – думата е изписана в лявото поле срещу този ред със скоропис.

¹³⁶ Рилб1, л. 731а + и.

¹³⁷ Рилб1, л. 731а – твоа вѣсть.

¹³⁸ РАНЗ17 – думата е изписана със скоропис срещу този и следващия редове в лявото поле.

¹³⁹ РАНЗ17 – в дясното поле срещу този ред скорописна глоса пòвѣе вѣсѣ́кò мнѣхѣ.

¹⁴⁰ Рилб1, л. 731а + пѣстынное изволившомоу.

¹⁴¹ Рилб1, л. 731а + и.

¹⁴² Пс. 148:6.

¹⁴³ 1 Кор. 3: 12–15.

¹⁴⁴ Рилб1, л. 731б – ø и́.

новѣ бѣ/дж¹⁴⁵. ѡзѣн вò нѣкыи мѣжъ | нарòчи въ ѡу̀дѣѡ сѣи, б̀го̀ѡ̀цѣ послѣдѣж
дѣдѣ срѣсти | к̀вѣвѣ зѣвѣта г̀нѣ ѡ ѡ̀зыкъ (57а) принòсѣи. ѡ к̀вѣотѣ г̀ню колесни́ца
нòсимѣ. ѡ дѣдоу | прѣ нѣ ликѣство̀жѣшѣ. ѡ | левитѣ ѡ п̀бѣцѣ пòжши. ѡ с̀ценникѣ въ
ѡ̀лѣмѣ ѡ п̀бѣнѣ прѣ к̀вѣотѣ ѡ̀джши. | м̀ало чòто к̀вѣвѣ прѣклòни | сѣ п̀асти. ѡзѣн же
видѣ¹⁴⁶ к̀вѣвѣ г̀нѣ хòтащѣ п̀асти пролетрѣ р̀жкѣ о̀дрѣжѣти к̀вѣвѣ, ѡ абѣе о̀м̀р̀т̀ви
ѣго г̀ѣ | стр̀ашнож ѡ о̀ж̀аснож с̀ьм̀р̀т̀ѣж.¹⁴⁷ сѣж о̀ѡво вòжщѣ | вѣды, х̀ранити сѣ
потрѣ̀бно м̀нѣ ѡ в̀сѣ̀к̀ого ѣже | к̀ѣ с̀ѣи д̀р̀ж̀ж̀т̀ѣа. Об̀аче (57б) и с̀ѣ г̀лѣ. ѡще
нѣкòтòраа с̀ьлòнчит сѣ н̀ж̀жа ѡже въ п̀слѣтѣни с̀ѣщòмѣ ѡ пò за̀прѣ̀щ̀енѣе с̀ѣщѣ¹⁴⁸
нѣкòтòрож | радѣ винѣ грѣхòвнѣа. ѡ | видѣти сѣбе с̀ѣлò ѡ̀знемòг̀ша волѣ̀ж̀нѣ с̀ѣл̀-
нож ѡ | к̀ѣ в̀ратѣ с̀ьм̀р̀т̀нѣи привл̀ж̀ша¹⁴⁹. не с̀ѣщòу то̀в̀ то̀гда¹⁵⁰ | с̀ѣ̀енникѣ ѡлѣ
д̀ѣ̀коноу, | д̀òитѣ по н̀ж̀ж̀ди с̀ѣ̀ прич̀а̀сти сѣ¹⁵¹ то̀гда. стр̀а̀ха радѣ | в̀з̀до̀ш̀нѣи
в̀с̀òвь. з̀анѣ̀ ò̀вр̀ѣ̀те сѣ въ б̀ж̀т̀внѣ¹⁵² | пис̀ани г̀л̀в̀из̀на с̀ѣ̀т̀ел̀ст̀во̀ж̀ши ѡ с̀ѣм̀ь
ѡ̀стинѣ. (58а) г̀лѣ̀ вò б̀ж̀т̀внѣи з̀латòу̀т̀ѣ,¹⁵³ | въ слòвѣ ѡже ѡ с̀ѣ̀еннич̀ствѣ¹⁵⁴ ѡ̀ко
ѡ ѡ̀ного л̀ица. с̀ѣ̀ ѡже т̀ѣ̀ вѣше ѡ видѣ̀внѣи, ѡ | сл̀ы̀ш̀авѣ. ѡ̀ко хòтащѣи | ѡ с̀ѣ̀дѣ̀
прѣ̀ст̀авити сѣ. ѡще с̀ѣ̀ ч̀истòж с̀ьвѣ̀ст̀ѣж дòст̀ѣг̀нѣли с̀ѣ̀ прич̀а̀стити | сѣ стр̀аш̀-
нѣи ѡ б̀ж̀т̀внѣи х̀вѣ̀ | т̀а̀ин̀а. в̀т̀нѣ̀гда ѡ с̀ т̀ѣ̀ла | ѡ̀зы̀ти хòт̀ѣ, ò̀в̀стò̀ащѣ ѡ̀ | за ѡ̀нò
пр̀ѣ̀л̀тòе, ѡ̀вòд̀ѣ̀ ѡ | с̀ж̀доу а̀г̀г̀л̀. ѡще ли по нѐд̀ж̀с̀ѣ̀ о̀̀стр̀а̀в̀ѣт сѣ, ѡ въ | пр̀ѣ̀в̀ж̀а
с̀во̀а̀ пр̀ѣ̀д̀ѣ̀ж̀ к̀р̀ѣ̀лò̀, пак̀ы̀ пр̀ѣ̀р̀еч̀ен̀ное х̀р̀а̀(58б)нѣи за̀прѣ̀щ̀енѣе, дò о̀̀р̀еч̀ен̀на̀го
в̀р̀ѣ̀менѣ. ѡ то̀гда въ | сл̀а̀сти¹⁵⁵ ѡ̀м̀ѣ̀ти в̀т̀нѣ̀гда хòт̀ѣ. не с̀ѣ̀щ̀ѣи же пò за̀прѣ̀щ̀енѣе-
м̀ь ѡ с̀вòбòд̀ж̀ ѡ̀ д̀х̀ò̀внѣи ѡ̀м̀а̀щ̀и. ѡ въ по̀уст̀ѣ̀н̀ѣ̀ д̀л̀н̀нѣи ж̀ив̀ж̀ши, в̀л̀а | ѡ̀м̀ѣ̀ти
в̀т̀нѣ̀гда хòт̀ѣ̀ прич̀а̀щ̀ати сѣ с̀амѣ̀ с̀òбòж̀. | д̀òс̀ѣ̀т̀ же т̀акòвѣ̀ ò̀в̀р̀а̀ прич̀а̀щ̀ен̀ѣа
с̀ѣ̀ц̀ѐва̀го ѡ̀п̀ас̀но | в̀ѣ̀ти ѡ̀ с̀ в̀еч̀ер̀а̀ д̀òитѣ х̀р̀а̀нѣ̀ти сѣбе ѡ̀ в̀с̀ѣ̀к̀ò̀ пò̀м̀ы̀сл̀а̀ л̀ж̀к̀а̀-
в̀а ѡ̀ т̀акòвѣ̀. нò̀ | же с̀ѣ̀ в̀с̀ѣ̀ц̀ѣ̀ пр̀ѣ̀п̀рòвòд̀ити в̀т̀нѣ̀м̀ан̀ѣ̀м̀ь. ѡ дòвòл̀(59а)нѣи
кол̀ѣ̀но̀пр̀ѣ̀клòнѣ̀н̀ѣ̀и | д̀н̀евѣ̀ же наст̀ав̀шòу. ѡ тр̀ѣ̀т̀ѣ̀мòу ѡлѣ ш̀ѣ̀стòмòу ѡлѣ | ѣ̀ тòм̀ѣ̀
пр̀ѣ̀ш̀òу ч̀ас̀ѣ̀. ѡ̀з̀м̀ѣ̀нѣ̀ти сѣбе въ ч̀ѣ̀сти р̀ѣ̀¹⁵⁶з̀ы. ѡ̀ т̀акò прѣ̀ ѡ̀кòнòст̀а̀л̀с̀ѣ̀ в̀ѣ̀ж̀ѣ̀ши¹⁵⁷

¹⁴⁵ 2 Цар. 6: 8.

¹⁴⁶ Рилб1, л. 731б – видѣвѣ.

¹⁴⁷ Оза – единият от синовете на Аминадав. Вж. 2 Цар. 6: 2–8.

¹⁴⁸ Рилб1, л. 731б – со̀щòмòу.

¹⁴⁹ Рилб1, л. 731б + сѣ.

¹⁵⁰ Рилб1, л. 731б – то̀гда.

¹⁵¹ Рилб1, л. 731б – прич̀а̀стити сѣ.

¹⁵² Рилб1, л. 731б – бож̀(ь)т̀внѣ̀м̀ь.

¹⁵³ РАНЗ17 – в дясното поле срещу този ред скорописна глòса з̀л̀ѣ̀.

¹⁵⁴ Св. Йоан Златоуст. За свещеничеството, кн. 6. – В: Творения Святого Отца нашего Иоанна Златоуста, архиепископа Константинопольского. Т. 1. Сиб. 1895, 462–463 (по Иванова 1990: 291).

¹⁵⁵ Рилб1, л. 731б – сл̀а̀сти.

¹⁵⁶ РАНЗ17 – в дясното поле срещу този ред скорописна глòса в̀ѣ̀ ч̀ѣ̀сти р̀ѣ̀.

¹⁵⁷ Рилб1, л. 732а – в̀ѣ̀ж̀ѣ̀ши.

кадѣло. ѿи¹⁵⁸ | свѣтѣлиникъ. ѿ блгоговѣи^{нѣ} покадѣти. тѣже нача¹⁵⁹ | ти ѡбычннн стѣ. сирѣ. за мѣтвѣ стѣ ѿцѣ нѣшн гн | ѿ хѣ бѣ нѣшн помѣоуи нѣ. | ѿ по тѣ трѣтѣ. ѿ нѣ¹⁶⁰, тѣ ѿ нѣ | ѿ нѣ. ѿ¹⁶¹ вѣрѣж въ ѣдиногѣ бѣ.¹⁶² тѣ | вѣри твоѣи тайннѣи¹⁶³. ѿ¹⁶⁴ молитвѣи¹⁶⁵ стѣго причащѣнѣа (596) ѿще слѡучит сѣ. прочѣтаж | т сѣ прѣжѣ въ сѣ сѣ. ѿ тѣко | причастѣти сѣ бжтвннѣ | ѿ стрѡшннѣ тайннѣ¹⁶⁶. нж сѣ | тѣковож вѣрѣж, ѿко сѣмѣ | влчнжл сѣнѣсти плѣ. ѿ крѣвѣ ѿ вѣдѣ ѿ сѣмогѣ хѣва рѣвѣра ис- тѣкшжл¹⁶⁷. ѿко ѿ сѣмнѣ спсѡвѣ рѣвѣрѣ тогдѣ тѣлжшжл испѣвати¹⁶⁸. ѿ сѣ | не безѣ свѣтелства бжтвннѣагѣ писѣнѣа прѣдѣти дръзѣаѣ, нж ѿ сѣмнѣ истнннѣ | прѣдѣннѣ- глѣт бо стѣи¹⁶⁹ великнѣи василѣе въ ѣдиноѣ ѿ¹⁷⁰ | своѣ слѡвѣ. ѣже ѿще ктѣ¹⁷¹ лю(60а) бо тѣрѣдѣ сѣ ѡвѣрѣщѣ. въ сѣ бо рѣ ѿже въ поустѣннѣ | ѿночѣствоуѣщѣи ѿдеже | нѣ сѣннѣа, причащѣнѣе своѣ ѡ сѣбѣ чѣтѣ ѿ сѣхрѣннѣо дръжжѣ ѿ причащѣа | т сѣ. ѿ сѣа ѡвѣо великнѣи василѣе. ѿще ѡвѣо ктѣ сѣа | сѣце ѡпаснѣо сѣхрѣннѣ. въ | ѡставлѣннѣ грѣхѣ ѿ въ жнзнь вѣчнжл бждѣ томоу¹⁷². |

ѿ сѣ¹⁷³ прѣведнѣо писѣти тѣбѣ | въ мѣннѣ, ѿко да не ѿ раслѣвлѣннѣа въ лѣннѣсть въпадѣши¹⁷⁴ ѿ ѡуѣннѣа. ѡуѣтѣннѣа¹⁷⁵ | пѣснѣи ѿ часѡвы. вѣрѣа же (60б) ѿ пѣвѣрнѣ- цѣ. ѿ¹⁷⁶ ктѣ сѣ ѿ полѣннѣщнѣцѣ¹⁷⁷, нѣкакоже | не нѣраднѣ. сѣ бо сѣ ѿ ѡржжѣа | дѣшн на вѣрѣгѣ крѣпка. въздѣржѣннѣе прѡтѣвѣ сѣлѣ | тѣлѣснѣи ѿмѣннѣ. ѿ въ сѣеж | дѣшж гѣ

¹⁵⁸ Рилб1, л. 732а + и.

¹⁵⁹ РАН317 – в дясното поле срещу този ред скорописна глоса покѣтѣи.

¹⁶⁰ Рилб1, л. 732а – и прѣсвѣтаа трѡицѣ и ѡтчѣ нашѣ.

¹⁶¹ Рилб1, л. 732а + по сѣмѣ.

¹⁶² Избрѡява реда на молитвѣи в молитвѣногѣо правило. Рилб1, л. 732а + даже до кѡнцѣа.

¹⁶³ Молитвѣи прѣди св. Причастѣи.

¹⁶⁴ Рилб1, л. 732а – въ сѣ.

¹⁶⁵ Рилб1, л. 732а + же.

¹⁶⁶ Мат. 26:26–29.

¹⁶⁷ Иоан 19:34.

¹⁶⁸ Св. тайнство Евхарѣстѣа.

¹⁶⁹ Рилб1, л. 732а + и.

¹⁷⁰ РАН317 – в дясното поле срещу този ред скорописна глоса василѣи.

¹⁷¹ Рилб1, л. 732а – ѡ ктѣ.

¹⁷² Св. Василий Великий. Писмо до Кесарѣа. – В: Творѣннѣа иже во Свѣтѣх Отца нашѣго Василѣа Великого, архѣепископа Кесарѣи Кападокѣиѣскѣа. Т. 6. М., 1892, 201–202 (по Ивановѣ 1990: 291).

¹⁷³ Рилб1, л. 732а + же.

¹⁷⁴ Рилб1, л. 732а – въпаднѣши.

¹⁷⁵ РАН317 – в дясното поле срещу този ред скорописна глоса ѡуѣтѣннѣа.

¹⁷⁶ Рилб1, л. 732а – ѡ ѿ.

¹⁷⁷ Избрѡяват се дялове на дѣнонощнѣа богѡслужѣбен крѣг (вж. Часѡслов).

възлюбѣн¹⁷⁸. и стра́хъ е́го | вынѣ въ срѣци твоѣ да прѣбывае¹⁷⁹. вѣрѣжъ ѿмѣни къ *дѣлѣ-
шомѣ скотоу пицѣ*¹⁸⁰. и вълѣкѣ питателѣ твѣвѣ гавитѣ, | по ѡбразоу бж҃ію стьзданѣ |
еси¹⁸¹, и то́ промысло водити | са и́зволи¹⁸². по стопѣ ѡцѣ | ходи. и житіѣ и да не
ѡтрѣжна бѣдѣ ѡ¹⁸³ твоего (61а) о́ума¹⁸⁴. разгываи чѣсто стѣвѣнѣжѣ *книгѣ*¹⁸⁵. и
гѣже¹⁸⁶ | прѣбѣ тѣжъ вынѣ прочитан. | и ѡбращеши са въ вѣсѣ тѣлѣ нахѡдѣщій
повинень. | помысли¹⁸⁷ же гдѣ живеши | гдѣ ѡбитаеши. и рѣци съ | двѣдѡ, *Сѣ оудѣ-
ли са бѣгаа | въ двѡри са въ поустыни*¹⁸⁸. | съмотри дрѣвнаѣ ѡцѣ | нашѣ и хже
подражати | тѣщиши са, како вѣсѣ гѣже въ мирѣ ѡставаѣше колѣнечномуу себѣ
оумръщѣнію ѡдѣша. печѣлаѡущѣ | и сѣтоущѣ. ѡзлѡбленіѣ (61б) вѣсѡвъ трѣпѣ-
ще. хѡдаѣше въ милотѣ¹⁸⁹, и въ кѡзѣхъ | кѡжѣ¹⁹⁰. скрѣбаѣше и ѡзлѡбленіѣ. въ
врѣтѣ ѡбитаѣше и въ¹⁹¹ пропасть зѣмный¹⁹². мѣтѣж оубо въ оустѣ дрѣлѣжѣше.
рѣкѣма же¹⁹³ стѣврѣшаѣше дѣло. бѣдѣщи | сѣ прѣ очіма ѿмѣше.¹⁹⁴ вѣсѣда же
тѣ вѣсѣгдѣшиѣ. двѣви мѣда слѣчаниши вѣлѣша ѡдѣли. къ истѡчнику ѡ | же пакѣ
сѣхѡдаѣше, тѣло оубо вѡдож напѣжѣ | вѣхѣ, ланитѣ же ѡчесными ѡмѣваѣхѣ
водѣми. (62а) тѣ и сѣ тѣчѣж ѡнѣ потѣшѣтелно¹⁹⁵ вѣше, како о́умъ¹⁹⁶ | стѣвѣлѡдѣ
ѡ помысль соуѣтныѣ. Сѣ и сѣцеваѣ любѡлѣждѣрѣствоуи на кѣждѡ | дѣнь, и¹⁹⁷ сѣ
поуѣчан са вынѣ. | вѣсѣгда дѣнешнеѣ дрѣжи. | оустѣшнеѣ же гѣ ѡсѣлан¹⁹⁸. | прѣждѣ

¹⁷⁸ Второз. 6:5 вр. Мат. 22:37; Марк 12:30; Лука 10:27.

¹⁷⁹ Пс. 111:10; Притчи 1:7, 9:10; Ефес. 5:21.

¹⁸⁰ Пс. 146:9.

¹⁸¹ Бит. 1:26–27.

¹⁸² Деян. 15:11.

¹⁸³ Рилб1, л. 732а – ѡ ѡ.

¹⁸⁴ Евр. 13:7. Срв. у Константин Преславски в *Азбучна молитва*: по слѣдоу оучителю.

¹⁸⁵ **Иванова 1990**: 291, бел. 38: Според Д. Гонис това е парафраза на мисъл от св. Марк Пустинник – „съвестта е естествена книга“.

¹⁸⁶ Рилб1, л. 732а – такоже.

¹⁸⁷ Рилб1, л. 732а – ѡ же.

¹⁸⁸ Пс. 54:8.

¹⁸⁹ *милотѣ* – кожух от овча кожа.

¹⁹⁰ По Евр. 11:37–38.

¹⁹¹ Рилб1, л. 732а – въ ѡ.

¹⁹² Рилб1, л. 732а – *земельныхъ*.

¹⁹³ Рилб1, л. 732а + *роучное*.

¹⁹⁴ Рилб1, л. 732а + и слѣзани ланитѣ ѡмакающе.

¹⁹⁵ Рилб1, л. 732б – *потѣшанно*.

¹⁹⁶ Рилб1, л. 732б + *неврѣждень*.

¹⁹⁷ Рилб1, л. 732б – ѡ и.

¹⁹⁸ Лука 12:16:34.

вѣчнаго покая,¹⁹⁹ | покѡн не чаи. и прѣждѣ | вѣчныи бл҃гъ, зѣмныи²⁰⁰ не приѣмлю. ѿ г҃а горуѣ призываи | млѣть, и въ скорѣѣ тебе невидимо ѡбвѣи^т застѣплѣнїе. вѣди свѣта и днѣ снѣ, | тако да вѣдѣше²⁰¹ полуучиши (62б) наслѣдїе²⁰². на хотѣщаа на | тѣлѣ прїйти, по вѣсѣ готоуи са часы. приходѣщаа | ти скорѣѣнаа, съ бл҃года²⁰³ | ренїемъ приѣмлю²⁰⁴, и къ | йныи вѡлшїи себе оуготоуѣи. пѡвнѣгъ полагай | вынѣ о свое спсѣнїи крѣпко²⁰⁵, а не ѡлагаи оутрѣшнемюу вѣремене. смѣлжї²⁰⁶ ѡчи свои ѿ соуѣтныи. | вѣстрѣ же съзрѣцѡви оуимныма ѡчїима вѣдѣщаа | драхль о грѣсѣѣ вывай вы²⁰⁷ | нѣ. надеждеж же вѣсель | о вѣдѣщїи бл҃гы. пора(63а)воти оубо тѣло свободи²⁰⁸ | же дш҃ж, тако да покорї | ти са тлѣнное нетлѣнноюу²⁰⁹. съмрѣть без вѣсти, | прѣждѣ во ѣж вѣстникъ | не приходї. аще прилѣпиши са г҃ви вѣсѣдш҃но любѡвїж и вѣрож. въ скорѣѣ тебе | ѿ зѣмныи²¹⁰ вѣзвыси. неоудѡбѣ²¹¹ | съходї къ тѣлесныи похотѣнїе²¹². да не по малѡ расвѣрѣпѣвше, низложѣ на зѣла | свободное дш҃ж ѣство. аще ѡсмаго вѣка любвы въ | тѣлѣ вѣсѣлит са, въ скорѣѣ | тлѣннаа и прѣходѣщаа о(63б) мрѣзиши. не прилѣпѣи | са тѣѣ йже тако гѡста тѣ | приаша, да не въ скорѣѣ | тѣлѣ ѡпѡстѣть, ничтѡже | ймѣти на пѣти дѣвше ти. | Въ мирѣ съ ѿ невѣтїа пришель ѣси, тѣѣ ниже до здѣ | станї. нѣж подвїзай са наипаче дондѣже въ врата | вѣчноюу градѣ²¹³ прїидеши. | ѿ мирскыа ѡрѡ вывай | мждрѡсти, и не на мнѡлсѣ мждрѡ гнѣ ѡбвѣи^т тѣ²¹⁴. | сѣщаа на земли не вѣсхышай, сѣѣ во на нїми прѡтѣлжѣна ѣ, и тако птица оувѣ(64а)знеши. вѣди къ вѣсѣ слѣдѡ. | и на вѣсѣ ѡзыцѣ, твоѡ ѡвнѡсити са ймѣ слѣдѡ. тї | въ | срѣтѣнїи вратнемъ вывай, | пѡвнѣ и въ ѡпоушени, тако да безмѣтѣжное тѣѣ оусѡвоѣт са тѣѣѣ. | іаковъ ѣси тѣлѡва и показѡви себе, тако | да не лицемѣрствѡ ѡкрадѣнъ вѣдѣши. мнѡгопїтлївкыа и мнѡгоглївкыа²¹⁵ | свѣни са, вѣды | тако нїѣдїнѣ же ѿ нї | прїимеши | полѡж. въ сї | оубо тѣѣѣ сѣлѡуу злѡстрѣнїе любвы. нїстѣжѣнїе и нїзѡлѣгѣнїе. (64б) съкроушенїе и чѣстѡе вѣздылѣнїе. прочи-

¹⁹⁹ РАН317 – в дясното поле срещу този ред скорописна глоса скрѣѣнаа.

²⁰⁰ Рил61, л. 7326 – зѣмльныхъ.

²⁰¹ Рил61, л. 7326 + ти.

²⁰² 1 Сол. 5:5 вр. 1 Петр. 1:3–4.

²⁰³ РАН317 – в лявото поле срещу този ред глоса със скоропис покая.

²⁰⁴ По 1 Сол. 5:18.

²⁰⁵ Рил61, л. 7326 – крѣпкъ.

²⁰⁶ Рил61, л. 7326 – смѣжан.

²⁰⁷ РАН317 – в лявото поле срещу този ред скорописна глоса дрѣхль.

²⁰⁸ РАН317 – в дясното поле срещу този ред глоса със скоропис порѣвоти.

²⁰⁹ 1 Петр. 1:3–4.

²¹⁰ Рил61, л. 7326 – зѣмльныхъ.

²¹¹ РАН317 – в дясното поле срещу този ред скорописна глоса неоудѡбѣ.

²¹² Рил61, л. 7326 – хотѣнїи.

²¹³ Царството небесно / Горният Йерусалим.

²¹⁴ 1 Кор. 1:19–31.

²¹⁵ РАН317 – в дясното поле срещу този ред скорописна глоса пїи^тв^х.

тѣниѣ съ въннѣмѣниѣмъ · пѣмѣтъ съмѣртнѣжѣ · | и вѣжтвеннѣ стрѣ · и да съкращеннѣ рѣкѣжъ,
мѣтѣ въсѣкъ добродѣтели сѣбѣрѣниѣ²¹⁶ · и аще сѣ въсѣдѣшно полженеши · въ скорѣ
тебѣ | нѣ рѣкоу възмѣ да не колгдѣ прѣтѣкнешѣ о камелнѣ ногѣ твоѣ²¹⁷ · бждѣ не
прѣстрашивъ дѣшежъ въ въсѣкъ | приключажшѣ сѣ тебѣ | печалнѣ · блудѣ сѣбе ѿ |
клѣветы ꙗкоже ѿ зѣмѣи · | чѣстаа ѡсхожденѣи ѡс²¹⁸ ке(65а)лѣа своѣж²¹⁹ храни себе,
крѣмѣ нѣжнѣннѣ вынѣ · всоа | злѣа прѣ собѣж прѣлѣгаи | вынѣ · чрѣвоѡвѣдѣнѣи | и
пѣанства гнѣшѣи сѣ · | не лѣнѣи сѣ въпрашѣти стѣрѣца ꙗже мнѡгымѣи пѣты | ѡзно
урившѣи тѣлесѣ²²⁰ · и | мнѡгѣ ѡскоусѣ ѿ вѣсовѣ | пѣемшѣи · съблѡдѣи тѣ · | словеса
въ своѣ сѣци, ꙗко | бѣописанна на скрижалѣ | словеса · ничтѣже бо въ нѣ | стрѣпѣтно
ѣ ни²²¹ разврашѣнно · аще оубо пчѣломоу | подражаеши дѣиствоу же (65б) и оубѣ
хоу · въ скорѣ добродѣтели съвѣрешѣи мѣдѣ · | и на трапѣзѣ въсѣкъ црѣ мнѡгоч
тнѣ принѣсѣнъ бждѣ · | не ѡжидажтѣ ѡлагѣнѣи | ѡни · ниже лѣностѣж ѡвѣмѣмѣи²²²
бываѣ · ѿ нѣи же пѣче оубрѣноуѣтѣ къ | различнѣи сѣбе посилаѣ²²³ | потрѣба · и сѣ
ѿ въсѣдоу | съвѣрѣше въ шестоуглѣннѣхъ съкрѣважтѣ крѣвѣ · | ꙗко да зѣмѣ
приспѣвши · | потрѣбѣнаа готѡвѣ²²⁴ сѣбѣ | ѡмѣ, и прѣпѣтажтѣ сѣ въ | врѣмѣа въ нѣже
въсѣкъ без(66а)дѣлна прѣбываѣ · аще оубо | и сѣмѣ сѣце потѣщиши сѣ | прочѣтаа
чѣсто въ вѣтѣвнѣи писанѣ · дѣхѣвнѣи ѿ | нѣ сълагаж мѣдѣ, и дѣломоу оубрѣно
подвѣгнеши | прилѣжати, въ скорѣ на | видѣнѣи въстѣчеши высолѣж · и въ незахо
дѣимѣи | постигнеши мрѣкѣ · и бѣи | приближиши сѣ и чѣстѣ | томоу бесѣдоуеши²²⁵ ·
и | врѣхѣвнаго слѣкыи ѡнѣ | провѣщаеши гла, гѣи, долѣро ѣ намѣ здѣ бѣи²²⁶ · не | к
томоу чѣвестѣвнѣжѣ (66б) потрѣвѣеши гѣи сътворѣити сѣнѣ · нѣжъ своѣ дѣшѣ | влѣтѣ
оубрѣноуеши въжделѣннѣжѣ сѣнѣ · въ нѣже въшѣ · съ ѡцѣмѣ и дѣхѣ, днѣ | спсѣнѣи
речѣтѣ дѣмѣ сѣмѣ | и дѣши сѣи²²⁷ · и бждѣши по | по²²⁸ блѣтѣи сѣнѣ вышнѣго²²⁹ | въ
ѡбитѣлѣхѣ вѣчнѣхъ · ~

²¹⁶ Лествица 1996: 146–147 (25: 5).

²¹⁷ По Пс. 90:12.

²¹⁸ Рилб1, л. 733а – ѿ.

²¹⁹ Рилб1, л. 733а – ѡ своѣж.

²²⁰ Рилб1, л. 733а – своа тѣлеса изноурившихъ.

²²¹ Рилб1, л. 733а – и.

²²² Рилб1, л. 733а – ѡмѣмѣи.

²²³ Рилб1, л. 733а – посилающе.

²²⁴ Рилб1, л. 733а + оу.

²²⁵ Исход 20:21 вр. 1 Кор. 13:12.

²²⁶ Рилб1, л. 238б + и. По Мат. 17:4.

²²⁷ По Лука 19:9.

²²⁸ Рилб1, л. 733а – само един пѣт по.

²²⁹ По Римл. 8:14 вр. Ефес. 2:5, 8.

БИБЛИОГРАФИЯ:

Kalužniacki 1901: Kalužniacki, Emil. Werke des Patriarchen von Bulgarien Euthymius (1375–1393). Wien. // **Калужняцки 1991:** Съчинения на Българския патриарх Евтимий (1375–1393). Виена.

Mircea 2005: Mircea, I. R. Répertoire des manuskrits slaves en Roumanie. Duteurs byzantines et slaves. Sofia. / **Мирча 2005:** Мирча, Й. Р. Репертоар на славянските ръкописи в Румърия. Византийски и славянски автори. София.

Алмазов 1995: Алмазов, А. Тайная исповедь в православной восточной Церкви. Опыт внешней истории. Т. 2. Москва, 1894 (фототипно). // **Almazov 1995:** Almazov, A. Tainaya isповedь v pravoslavnoi vostochnoi tserkvi. Oпит vneshnei istorii. T. 2. Moskva, 1894 (fototipno).

Ангелов 1972: Ангелов, Б. Неизвестна творба на Патриарх Евтимий. – В: Език и литература, 3/1972, 69–70. // **Angelov 1972:** Angelov, B. Neizvestna tvorba na Patriarh Evtimii. – In: Ezik i literatura, 3/1972, 67–70.

Ангелов, Генов 1922: Ангелов, Б., М. Генов. Стара българска литература (IX–XVIII в.) в примери, преводи и библиография. София, 507–511. // **Angelov, Genov 1922:** Angelov, B., M. Genov. Stara bulgarska literatura (IX–XVIII v.) v primeri, prevodi i bibliografia. Sofia, 507–511.

Бегунов 2005: Бегунов, Ю. К. Творческое наследие Григория Цамблака. Женева – Велико Търново. // **Begunov 2005:** Begunov, Yu. K. Tvorcheskoe nasledie Grigoriya Tsamblaka. Zheneva – Veliko Tarnovo.

Гавазова 2013: Гавазова, Н. Св. Йоан Лествичник и исихастката агиография (Житие на св. Ромил Видински от монах Григорий Доброписец и Житие на св. Петка Търновска от св. Патриарх Евтимий). – В: **Кенанов, Д., Н. Гавазова.** Небето на безмълвието. Книгата „Лествица“ от св. Йоан Синайски и нейният старобългарски превод. УИ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново, 142–181. // **Gavazova 2013:** Gavazova, N. Sv. Ioan Lestvichnik i isihastkata agiografiya (Zhitie na sv. Romil Vidinski ot monah Grigorii Dobropisets i Zhitie na sv. Petka Tarnovska ot sv. Patriarh Evtimii). – V: Kenanov, D., N. Gavazova. Nebeto na bezmalviето. Knigata „Lestvitsa“ ot sv. Ioan Sinaiski i neiniyat starobalgarski prevod. UI „Sv. sv. Kiril i Metodii“, Veliko Tarnovo, 142–181.

Гавазова 2013а: Гавазова, Н. За житията на светиите и техния агиологичен анализ. – В: 1 in honorem. ТРИАНТАFYЛЛО. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на проф. д. фил. н. Христо Трендафилов. Шумен, 471–488. // **Gavazova 2013а:** Gavazova, N. Za zhitiyata na svetiite i tehniya agiologichen analiz. – V: 1 in honorem. TRIANTAFYLLO. Yubileen sbornik v chest na 60-godishninata na prof. d. fil. n. Hristo Trendafilov. Shumen, 471–488.

Гавазова 2013б: Гавазова, Н. Книгата „Лествица“ – метатекст в „Житие на св. Петка Търновска“ от св. Патриарх Евтимий“. – В: Международна интернет конференция „Славянските етноси, езици и култури в съвременния свят“. По случай 10-годишнината от подписването на договора за сътрудничество между Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ и Башкирския държавен университет, гр. Уфа (февруари–март 2012 г.). Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 591–612. <http://www.uni-vt.bg/pages/6307/uplft/dok-bash-8.2.pdf>. // **Gavazova 2013б:** Gavazova, N. Knigata „Lestvitsa“ – metatekst v „Zhitie na sv. Petka Tarnovska“ ot sv. Patriarh Evtimii“. –

V: Mezhdunarodna internet konferentsiya „Slavyanskite etnosi, ezitsi i kulturi vav vanshniya svyat“. Po sluchai 10-godishninata ot podpisvaneto na dogovora za satrudnichestvo mezhdu Velikotarnovskiya universitet „Sv. sv. Kiril i Metodii“ i Bashkirskiya darzhaven universitet, gr. Ufa (fevruari-mart 2012 g.). Veliko Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodii“, 591–612. <http://www.uni-vt.bg/pages/6307/uplft/dok-bash-8.2.pdf>.

Данчев 1999: Данчев, Г. Епистографията в книжовното наследство на учениците и последователите на Патриарх Евтимий Търновски. – В: Търновска книжовна школа. Т. 6. Велико Търново, 9–18. // **Danchev 1999:** Danchev, G. Epistologrfiyata v knizhovnoto nasledstvo na uchenitsite i posledovatelite na Patriarh Evtimii Tarnovski. – V: Tarnovska knizhovna shkola. T. 6. Veliko Tarnovo, 9–18.

Данчев, Дончева-Панайотова 1996: Данчев, Г., Н. Дончева-Панайотова. Търновска книжовна школа. Антология. Изд. УИ „Св. Климент Охридски“. София, 118–121. // **Danchev, Doncheva-Panaiotova 1996:** Danchev, G., N. Doncheva-Panaiotova. Tarnovska knizhovna shkola. Antologiya. Izd. UI „Sv. Kliment Ohridski“. Sofia, 118–121.

Дончева-Панайотова 1981: Дончева-Панайотова, Н. Киприан – старобългарски и староруски книжовник. София. // **Doncheva-Panaiotova 1981:** Doncheva-Panaiotova, N. Kiprian – starobalgarski i staroruski knizhovnik. Sofia.

Иванова 1990: Иванова, Кл. Патриарх Евтимий. Съчинения. София. // **Ivanova 1990:** Ivanova, Kl. Patriarh Evtimii. Sachineniya. Sofia.

Иванова 1992: Иванова, Кл. Послания на Патриарх Евтимий. – В: Старобългарска литература. Енциклопедичен речник. София, 343–344. // **Ivanova 1992:** Ivanova, Kl. Poslaniya na Patriarh Evtimii. – V: Starobalgarska literatura. Entsiklopedichen rechnik. Sofia, 343–344.

ИБСЛ 2008: История на българската средновековна литература. София. // **IBSL 2008:** Istoriya na balgarskata srednovekovna literatura. Sofia.

Калужняцки 2011: Калужняцки, Е. Съчинения на Българския патриарх Евтимий (1375–1393). С предисловие, послесловие и приложение от Д. Кенанов. Изд. ПИК, УИ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново. // **Kaluzhnyatski 2011:** Kaluzhnyatski, E. Sachineniya na Balgarskiya patriarh Evtimii (1375–1393). S predislovie, posleslovie i prilozhenie ot D. Kenanov. Izd. PIK, UI „Sv. sv. Kiril i Metodii“, Veliko Tarnovo.

Качановский 1882: Качановский, Вл. К вопросу о литературной деятельности болгарского патриарха Евфимия. – В: Христианское чтение. Июль – август, 1882. СПб., 217–165. // **Kachanovskii 1882:** Kachanovskii, Vl. K voprosu za literaturnoi deiateljnosti bolgarskogo patriarha Evfimiya. – V: Hristianskoe chtenie. Yuli – avgust, 1882. SPb., 217–165.

Кенанов 2014: Кенанов, Д. Симеон Метафраст и българският XIV век. – В: Търновски писмена. Алманах за Търновската книжовна школа. 6/2014, Велико Търново, 264–275. // **Kenanov 2014:** Kenanov, D. Simeon Metafrast i balgarskiyat XIV vek. – V: Tarnovski pismena. Almanah za Tarnovskata knizhovna shkola. 6/2014. Veliko Tarnovo, 264–275.

Кенанов 2007: Кенанов, Д. Българистични простори. ИК „Жанет-45“, Издат. „Пик“, Пловдив – Велико Търново. // **Kenanov 2007:** Kenanov, D. Balgaristichni prostori. IK „Zhanet-45“, Izdat. „PIK“, Plovdiv – Veliko Tarnovo, 200.

Кенанов 1999: Кенанов, Д. Евтимиева метафрастика. Път и мисия във времето. Пловдив – Велико Търново. // **Kenanov 1999:** Kenanov, D. Evtimieva metafrastika. Pat i misiya vav vremeto. Plovdiv – Veliko Tarnovo.

Кенанов 1997: Кенанов, Д. Метафрастика. Симеон Метафраст и православната славянска агиография. Пловдив – Велико Търново. // **Kenanov 1997:** Kenanov, D. Metafrastika. Simeon Metafrast i pravoslavната slavyanska agiografiya. Plovdiv – Veliko Tarnovo.

Кенанов 1988: Кенанов, Д. Послание до мних Киприан от Патриарх Евтимий в руската ръкописна традиция. – В: Старобългаристика. 1., 93–100. // **Kenanov 1988:** Kenanov, D. Poslanie do mnikh Kiprian ot Patriarh Evtimii v ruskata rakopisna traditsiya. – V: Starobalgaristika. 1, 93–100.

Лествица 1996: Синайски, преп. Иоан. Лествица. Велико Търново. // **Lestvitsa 1996:** Sinaiski, prep. Ioan. Lestvitsa. Veliko Tarnovo.

Рилски 1879: Рилски, Н. Описание болгарского священого монастыря Рилского. София. // **Rilski 1879:** Rilski, N. Opisanie bolgarskogo svyashtennogo monasturya Rilskogo. Sofia.

Русев и др. 1971: Русев, П., А. Давидов, И. Гълъбов, Г. Данчев. Похвално слово за Евтимий от Григорий Цамблак. София. // **Rusev i dr. 1971:** Rusev, P., A. Davidov, I. Galabov, G. Danchev. Pohvalno slovo za Evtimii ot Grigorii Tsamblak. Sofia.

Сирку 1901: Сырку, П. А. Очерки литературных сношений болгар и сербов в XIV – XV вв., СПб. // **Syrku 1901:** Sirku, P. A. Ocherki literaturnyh snoshenii bolgar i serbov v XIV – XV v., SPb.

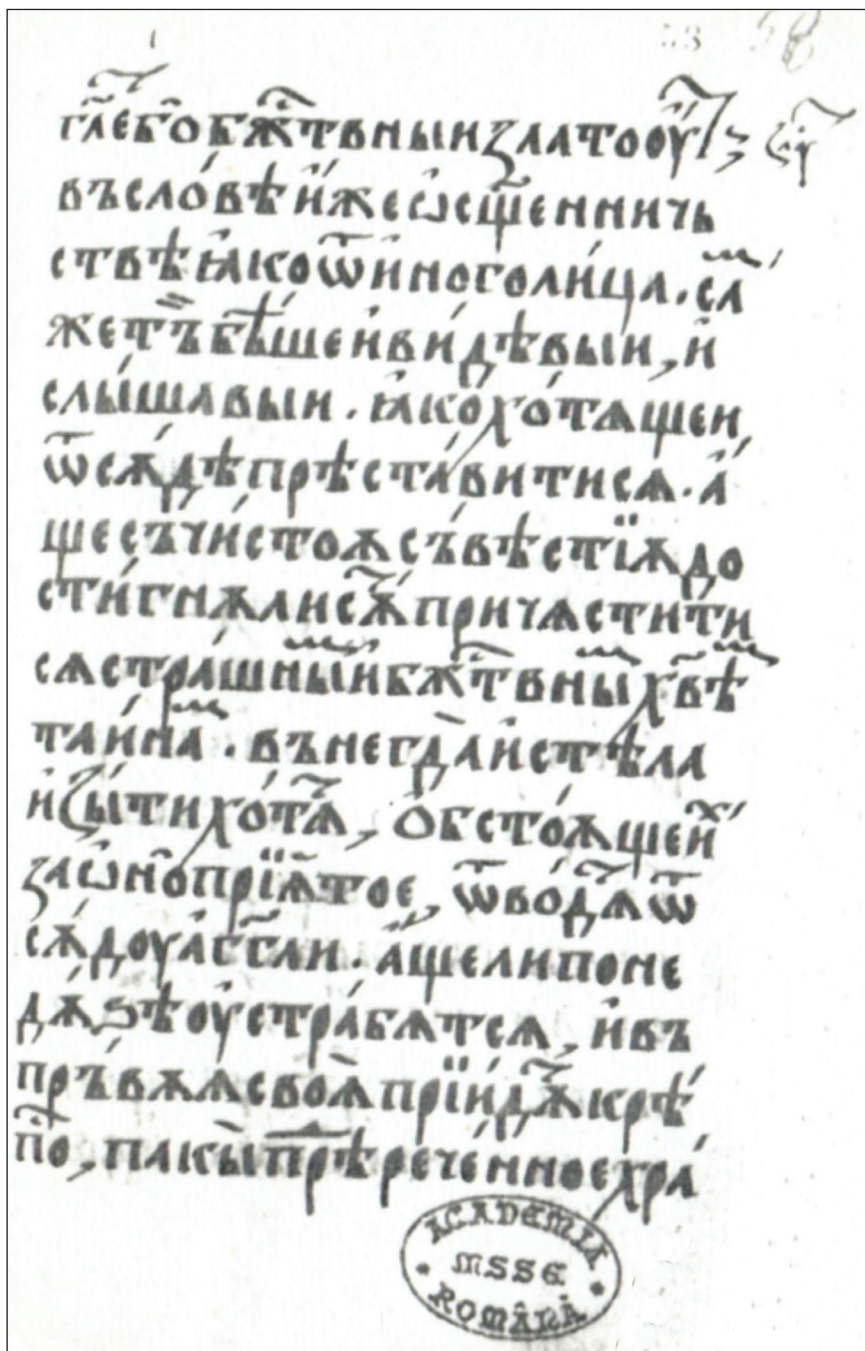
Спасова 2023: Спасова, М. Още една изненада в ръкопис № 24 от Националния исторически музей в София. – В: Paleobulgarica/Старобългаристика. XLVII (2023), 1. София, 3–27. // **Spasova 2023:** Spasova, M. Oshte edna iznenada v rakopis № 24 ot Natsionalniya istoricheski muzei v Sofia. – V: Paleobulgarica/Starobalgaristika. XLVII (2023), 1. Sofia, 3–27.

Христова 1996: Христова, Б. Опис на ръкописите на Владислав Граматик. Изд. „ПИК“, Велико Търново. // **Hristova 1996:** Hristova, B. Opis na rakopisite na Vladislav Gramatik. Izd. „PIK“, Veliko Tarnovo.

Цибранска-Костова 2010: Цибранска-Костова, М. Патриарх Евтимий и Йоан Постник. – В: Български език. 57 (2010), 2, 52–60. // **Tsibranska-Kostova 2010:** Tsibranska-Kostova, M. Patriarh Evtimii i Ioan Postnik. – V: Balgarski ezik. 57 (2010), 2, 52–60.

ПРИЛОЖЕНИЕ

РАН317, 44а-666 (подбрани фотоси)

ѿбраи мѧ . въ менѣже проси
 стоюще въ мѣткѧ . бѣ годѧ
 ренїа и славо словїа въ се си
 лно мѡу въ силѣ бѡу . прѣпѣ
 ца мѣша шѡу мѡу зѣшнї
 къ тамошнї . покло ни же
 и колѣно прѣкло не нїа , па
 да денїа и въ стѧнїа про пи
 соуж ѡбра . па до хѡ бо ра
 прѣстѣ пленїа , въ стѧхо
 же сѣ хѣ мѣ въ скрсе нїа радн .
 іа ко да не въ забвєнїе прїи
 де нашнє сѣ грѣшенїє , та
 ста покло не нїа на землѧ
 твоєи . въ стѧже па кѣ ,
 въ скрсе нїа и въ стѧнїа ѡ грѣ

100
 100

ACADEMIA
 MSS E
 ROMANA

дана на мене хъ шбра . нбо по
кль , сѣ то ва нї а с ж шбра . сѣ
ра нѣ кын ш е л р е р е о с т ѣ н н
ци . н с т ѣ п о с т ѣ . н а к о п р ѣ
д в е р е е в ѣ н ы б л г ѣ с е т ь с н ы
по . н б о ш м а в ѣ к а ш б р а с ж
с е м ь п л д е с я м н ц а с е м н ц ь .
в ѣ н н ж е н е п р ы к л а н ѣ к о л ѣ
н а л ѣ п о е . н и п о с ѣ т и н и ж е
з л о с т р а т и н а к о в ѣ з а к о н и .
е д н ж е м н и т с л а б ы т н д н ѣ
в ѣ с е в р ѣ м а с ѣ н о п о п о б ѣ ю
в ѣ к а с ѣ н о , н ѣ б о о у т р о н и
б е р ь в и д ѣ т и . н с е б о п р ѣ
м а д р ѣ н а з н а м е н х ж л х к а
р е . с з н е с д а с к о п т а к с л а д н о

се стай

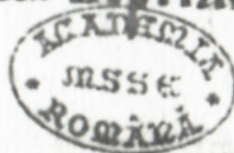
1372
 ка вѣтвостѣ могуща
 на ползевати, и паша мѣсо
 ѿсѣпа възбоудити грѣбо,
 прошеніе спобѣи. съпро
 шеніе се, много тѣ боуеть
 ѿпасеніа. не бо възсиравнѣ
 ражеженіе и мѣ. мнози
 бо азъ слышѣи видѣхъ. ви
 поже дѣла поустынна
 го, събраниа цркви наго себе
 ѿсѣкшѣ. и обивѣтѣ
 стиранины мѣ себе вѣри
 нѣша друзи же раздори
 тѣ обитла възведоша цр
 кви. и мнози съблзнувше,
 къ вѣтвостѣ ѿсебе ѿслаша.

лый колѣнопрѣклоненїи
 днѣвиже настѣвшоу. и трѣ
 тїемоу и лише сто моу и ли
 фтомх пришешоу тѣсх. и
 змѣнитисебевъти стирн *вѣтѣтѣтѣ*
 зы. и чѣко прѣконоста
 се въжещика дило. и ли
 свѣтланикъ. и блгоговѣ
 нїѣ покладити. та же на та *писаностѣ*
 тно бѣтныи стѣ. и прѣ.
 ѿмѣтвѣ стѣ ѿцѣ нашнх
 иу хѣ бѣ нашы помлоуниа.
 и по то трѣтоѣ. ѿмѣ. та ѿмѣ
 н. и бѣрхъ въ единого бѣ. та
 беритвое и тайннѣи. и мо
 ли твѣ стѣ со притѣщенїа

БОТРОУДА СЛѢВРАЩЕТЬ. ВЪ
 СИБОРѢ ИЖЕ ВЪ ПОУСТЫНѢ
 ИМОТЪСТВОУЩЕН ИДЕЖЕ
 ПѢСШЕННИКА ПРИТЛЩЕ
 НІЕСВОЕ ОУСЕБЕ ТѢНѢ СЪХРА
 НЕМОДРЪЖЖИ ПРИТЛЩАЖ
 ТСА. ИСІА ОУБОВЕЛИКЫИ
 ВАСИЛІЕ. АЩЕ ОУБО КТО СІА
 СИЦЕСПАСНО СЪХРАНИ. ВЪ
 ОСТАВЛЕНІЕ ГРѢХО И ВЪЖИ
 ЗНЬ ВЪ ТѢНѢ АБЪДЪ ТОМОУ.
 И СЕ ПРАВЕДНО ПИСАТИ ТЕБѢ
 ВЪ МѢНІИ, ЯКО ДА НЕ ОРАСЛА
 БЛЕНІА ВЪЛѢНОСТЬ ВЪ ПАДЕ
 ШИНОУНЫІА. ОУТРУПАА
 ПѢСНИ И ТАСОВЫ. ВЕРНАЖЕ

уѣдана

на слѣдїе . на хотѣла на
члпрінти , повѣстѣго
вислѣсы . приходѣла
ти скръбнаа , съблго да
рениемь приемли , и съ
нны бѣлашии себе оугото
блѣи . побигь полаган
выпѣо свое спсєни скръ
ско , а не ѡлаганоу трѣ
шнємоу врѣмєнє . смѣ
жнѣтнє вонѣсоуєтнѣ
бнєтрѣжє съзрѣцоуноу
мнѣмлѣтнѣмѣждѣща
дрѣхлѣо грѣсѣбѣблнѣ
нѣ . надеждє жє вєсєль
ѡблѣдѣщнѣ блѣсѣ . пора

сирингу

орѣхлѣ

БОТНОУ БОТ ФЛО СВОБОДИ ^{корр.}
 ЖЕДША, ИКОДА ПОКОРИ
 ТИСА ТЛѢННОЕ ПЕЧАТѢННО
 МОУ. СЪМРѢТЬ БЕЗВѢСН,
 ПРѢЖДЕ БОЕЖ ВѢСТНИКЪ
 НЕ ПРИХОДИ. АЩЕ ПРИЛѢПИ
 ШИСА ГВН ВЪ СЕДШНО ЛЮБО
 ВІЖИ ВѢРОЖ. ВЪ КОРѢ ТЕБЕ
 ѠСЕМНЫ ВЪЗВЫСН. НЕ ОУДОБЪ, ^{неудоб.}
 СЪХОДИ КЪ ТѢЛЕСНЫ ПОХОТѢ
 НІЕ. ДА НЕ ПОМАЛО РАСВѢРѢ
 ПѢШЕ, НИЗЛОЖИ НАЗЕЛА
 СВОБОДНОЕ ДШЖЕСТВО. А
 ЩЕ ѠСМАГОВѢ КЛЮБЫ ВЪ
 ША ВЪ СЕЛНТСА, ВЪ КОРѢ
 ТЛѢН ПЛАН ПРѢХОДАЩАМО

АКАДЕМИ
 МССС
 КОПИЯ